ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4219 12/24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1900 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՌԱՄԱԶԱՆ 1317 ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4219

درعليه ده غلطه ده (آره وولك) غزته سى اداره خانه سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորաշունկեան խան

Les annonces sont reçues dn aiDJireotionournal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղ.ռ.
» » »	վեցամսեայ.	70 »
» » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆր.
» »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշւով:
Յեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրութեան:

20 ՓԱՐԱ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՑՈՒՆԵՐ ՊԷՏՔ ԵՆ

Նախորդ յօդուածով արդէն պարզած էինք թէ մեր վիճակային առաջնորդութիւնները, աւելի եւս սաղիմական ու արմաշական վարդապետներու ձեռնհասութեանը կը կարօտին. ուստի խղճի ու գիտակցութեան սրբազան պարտք մը կատարած պիտի ըլլանք եթէ քիչ մըն ալ լուրջ խորհրդածութեան առարկայ ընենք Երուսաղէմի ժառանգաւորաց կիսադարեան վարժարանը՝ ուր աղքատիկ տղաք, ամէնքն ալ հեռաւոր քաղաքներէ եկած, կը թողուն իրենց ցնցոտիները ու, տակաւին տղայ տիոց մէջ, կը հագնին կրօնաւորի սքեմը. կը վերածնին հո՛ն և կ'ընտրեն իրենց այնպիսի հոգեւոր հայրենիք մը, Երուսաղէմը, ուր Երկնաւոր Վարդապետը՝ Մանուկն Յիսուս, դեռ տասներկու տարեկան, Եհովայի տաճարին մէջ գծեց շաւիղը որուն պարտաւոր են հետեւիլ: Տակաւին իրենց մանկական ամբծութեան մէջ, անմեղ իրենց զգայական պարզութեամբն ու մտաւորական զուտութեամբը՝ կը յանձնեն իրենց սիրտն ու հոգին, իրենց ներկան ու ապագան, փրկչապէս իրենց բովանդակ կեանքը մասնաւոր հոգածութեանը այն Հայրերուն որ իրենց օծութիւնովը կոչուած ունին արդէն ըլլալու հայր որբոց, և որոշուած են մասնաւորապէս գուրգուրալու անոնց վրայ, խօսելու անոնց սրտին ու հոգիին հետ, բեղմնաւոր ընելու անոնց ներկան, օգտակար հանդիսացնելու անոնց ապագան և այժմէն պատրաստելու զանոնք Քրիստոսի հօտին Առաջնորդութեանը:

Վսեմ է գործը, սո՛ւրբ է պաշտօնը, հետեւաբար աչալո՛ւր է և պատասխանատուութիւնը: Ինչպէ՞ս նայիլ պէտք է ուրեմն այնպիսի վարժարանի մը որ սահմանուած է մատաղ հոգիներ կրթելու, հոգեւոր պետեր ու դաստիարակներ պատրաստելու համար ապագային մէջ:

Արդէն՝ ժամանակին մասամբ գրած ըլլալով մեր ժառանգաւորաց վարժարանին անցեալ ու ներկայ վիճակներուն վրայ, աւելորդ կը համարինք հիմայ կրկին անգամ՝ մեր ընթերցողները զբաղեցնել անով. բաւական է միայն ըսել թէ վարժարանը՝ իր մէկ յոբելեան շրջանին մէջ, ունեցած է թէ՛ յառաջդիմական և թէ՛ յետադիմական երերայօրդ վիճակներ և թէ՛ իր արդի վիճակը, բաղդատմամբ առաջինին, դժբաղդաբար չէ՛ համապատասխաներ մեր ժամանակի պահանջներուն և գոհացում չէ՛ տար այն ապագայ պէտքերուն՝ զորս վերը յիշեցինք:

Խոստովանելով հանդերձ թէ Երուսաղէմի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, իր պատ. միաբանութեան հետ միախորհուրդ փափագող եղած է միշտ վարժարանին յառաջդիմութեանը, թէ պարագաները չեն սատարած թերեւս կանոնաւոր ու յարատեւ ուղղութիւն մը տալու անոր և թէ տնտեսական տագնապը մէկ քանի տարիներէ ի վեր, ամենամեծ խոչընդոտը եղած է այդ փափագին իրագործմանը, սակայն երբ գործը աւելի մօտէն կը դիտենք, կրնանք համարձակօրէն ըսել որ քիչ մը աւելի զոհողութիւն ընելով կարելի պիտի ըլլայ ձեռք բերել փափաքուած յաջողութիւնը. բաւական է որ կամքն ալ գոյաւոր ըլլայ քիչ մը աւելի:

Չուզելով մտնել երկար բացատրութեանց մէջ, իբրեւ անկեղծ համակրող, մենք կ'առաջարկենք որ վարժարանին ներկայ ընթացքը առանց յապաղելու, վերածուի վարժարանական արդի ըմբռնման դրութեան և, առ այս, տարեկան առնուազն երեք հարիւր ոսկիի յաւելուած մը ըլլայ վարժարանին պիւտճէին վրայ:

Եթէ Ս. վանուց պատ. Տնօրէն Ժողովը զոհողութիւն մը յանձն առնէ Ս. Աթոռոյ տարեկան տասնի չափ հազարաւոր լիրաներու ծախքին վրայ մէկ երկու հարիւր ալ աւելցնել լոկ կրթական գործին համար, իր տարեկան պիւտճէին վրայ զգալի յաւելուած մը ըրած պիտի չըլլայ և սակայն վարժարանը զգալի կերպով պիտի օգտուի, որուն բնաւ տարակոյս չունինք:

Գեր. Տ. Սահակ Սրբազան Խապայեան և Գեր. Տ. Ղեւոնդ վարդապետ Մաքսուտեան, երկուքն ալ նոյն վարժարանին նախկին բեղմնաւոր աշակերտները՝ որ պատիւ կը բերեն այսօր ընդհանուր ազգին մանաւանդ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան՝ երկուքն ալ ուսեալ ու բանիմաց որոնց առաջինը իբրեւ լուսարարապետ Ս. Աթոռոյն՝ յետ Ս. Պատրիարքին, ամենէն ազդեցիկ անդամն է պատ. միաբանութեան և երկրորդը՝ իբրեւ ելմտից տեսուչ նոյնչափ ազդեցիկ է մանաւանդ թէ հոգին է Ս. Յակոբեանց մենաստանին, երկուքն ալ —կ'ըսենք— որ մասնաւոր յատկութիւն մը ունին նոյն իսկ դժուարին ու կնճռոտ երեւցածները հարթելու և որոնց առջեւ պատկառ կը կանգնի ամբողջ միաբանական ուխտը, —կարող են նոր ուժ մը, նոր զարկ մը տալ ժառանգաւորաց վարժարանին՝ ապագայ բարւոք եկեղեցականութեան վառարան մը կազմելով զայն: Եթէ նշմարած չըլլայինք այս երկու Գերապատիւ անձնաւորութեանց վրայ յիշեալ մասնակի յատկութիւնները, եթէ մօտէն դիտած չըլլայինք առ կրթական գործը՝ իրենց եռանդուն փափագը և այն յարգանքը զոր իրաւամբ կը վայելեն թէ՛ Ս. Աթոռոյ իմաստուն ու կրթասէր Ս. Պատրիարքէն և թէ ամբողջ Միաբանութենէն, աւելորդ պիտի համարէինք մեր այս առաջարկը. բայց հիմայ ամենամեծ իրաւունք ունինք ո՛չ թէ խնդրելու՝ այլ պահանջելու իսկ իրենց հզօր գործունէութիւնը վարժարանին յառաջդիմութեան մասին որ պսակը պիտի ըլլայ իրենց բազմազան աշխատութեանց որոնց մէջ միշտ յաջող երեւցած են բարեբախտաբար:

Երուսաղէմ Վ.

ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՈՒՂԵՒՈՐԻ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՍԱՄՍՈՆ

Սեւ ծովու եզերքի մէկ պատառին վրայ կանացի աչքանքով մը վայելչօրէն ընկողմանած է Սամսոն որ այցելուին վրայ անակնկալ կերպով հաճելի տպաւորութիւն մը կ'ընէ: Ու այս տպաւորութեան անակնկալութիւնը ներսէն, գաւառէն եկողին համար շա՛տ աւելի յանկարծական է, որովհետեւ մինչեւ Սամսոնի քայլ մը մնալու՝ մարդ դեռ որ և է կերպով չըզգար մօտաւորութիւնը այդ տեսակ սիրուն ու նախշուն քաղաքի մը որ մէկէնի մէկ դէմդ կ'ելլէ մոգական գաւազանով մը գետնէն ելած դիւթական դղեակի մը պէս: Սամսոնէն քայլ մը միայն դէպի ներս մտի՛ր ու պիտի տեսնես գաւառը իր խուլութեանը մէջ որ նահապետական անշուքութիւն մը կը ցուցադրէ դեռ, տարազներու, շէնքերու, կեանքի, բարքերու այլասերուած խառնիճաղանճութեամբ մը:

Գեղեցկաշէն տուներու գոյնզգոյն շարքերով երփներանգուած հաճելի համայնապատկերը զոր ի հեռուստ կը պարզէ այս շքեղ քաղաքը, ի՛նչ տպաւորութիւն որ կը թողու այցելուին վրայ, նոյնը կը շարունակուի նաեւ քաղաքին մէջ: Պատրանքի յուսախաբութիւնը չըսպասեր քեզ այստեղ, ինչպէս ուրիշ շատ քաղաքներու մէջ որոնց արտաքին շքեղութիւնը չի համապատասխաներ ներքին տգեղութեան: Երկարաձիգ փողոցներու կատարելապէս երկրաչափական կանոնաւորութիւնն ու մաքրութիւնը, միացած փոքրիկ սիրուն պարտէզներու մէջ ընդելուզուած գեղեցիկ տուներու հետ, նոյնքան լաւ տպաւորութիւն կ'ընեն: Յունաց թաղը մանաւանդ եւրոպական քաղաքի մը պատրանքը կու տայ մարդուս. իսկ Հայոց թաղը որ 6-7 տարի առաջ դեռ բաւական տգեղ էր, այսօր կերպարանափոխ եղած է գրեթէ և հետզհետէ նոր ու ճաշակաւոր շինութիւններով գեղազարդուած՝ բնակութեան ամէնէն յարմար վայրը դարձած է, շնորհիւ մանաւանդ իր բարձր, օդասուն ու ծովահայեաց դիրքին: Սամսոնի այս քանի մը առաջնակարգ թաղերուն մէջ պտտելով՝ մարդ ինքզինք Պոլսոյ Գատըգիւղին մէջ կը կարծէ, այնքան կը նմանի անոր, ինչպէս շատեր ալ կը հաստատեն: Հագուստի, կապուստի, նիստ ու կացի տեսակէտով ալ գրեթէ կատարելապէս պոլսական կեանք մըն է որ կ'ապրուի այս թաղերուն մէջ:

Ծովը՝ որ լայնածաւալ կը տարածուի քաղաքին ոտքերուն տակ, բնականաբար տարբեր հրապոյր մը կ'աւելցնէ անոր վրայ: Բայց հրապոյրը այս ծովուն՝ քիչ մը վայրագ է: Ան չի նմանիր Վոսփորի հանդարտիկ ջուրերուն. ան շատ քիչ անգամ պարզ ու անփոթ երես մը կը ցուցադրէ, այլ շատ հեղ խոժոռած դէմք մը ունի ուր խորունկ կնճիռներու շարքեր կը փորուին սպառնագին ալէքներով: Ու ալիքներու յաւիտենական փոթփոթումները անվերջ շառաչմամբ մը իրարու ետեւէ կու գան զարնուիլ, փշրուիլ եզերքի քարուտներուն վրայ:

Շուկաներու մէջ գաւառի միօրինակ, մեղկ, լմկած, կեանքը չէ որ կը տիրէ այս տեղ, այլ յարաշարժ ոգեւորութիւն մը որ Սամսոնի առեւտրական բարգաւաճ կացութիւնը կը ցոլացնէ: Ստուգիւ ալ Սամսոն ներքին շատ մը քաղաքներուն ծովու հետ հաղորդակցութեան դուռը ըլլալով՝ նոյն գաւառներու արտածութեանց ու ներածութեանց օրէ օր աւելնալուն համեմատութեամբ հետզհետէ առեւտրական տեսակէտով կարեւորութիւն կը ստանայ: Մինչդեռ 10-12 տարի առաջ շաբաթը քանի մը նաւ միայն կ'այցելէր Սամսոն, այսօր օրական 2-3 շոգենաւեր անպակաս են նաւահանգիստէն ինչ որ բաւական է ապացուցանելու Սամսոնի տնտեսական յարաճուն յառաջդիմութիւնը: Այս համեմատութեամբ ալ Սամսոն հաստատուող վաճառականներու թիւը օրէ օր կ'աւելնայ որուն մէջ կարեւոր մաս մը կը կազմեն Հայերը:

Սամսոնի հայ բնակչութիւնը որ այսօր կոկիկ թիւ մը կը կազմէ, շատ տարօրինակ հաւաքոյթ մը կը ցուցադրէ: Այդ բնակչութիւնը գաղթականութիւն մըն է զոր կազմած են ներքին այլ և այլ գաւառներէ եկած ընտանիքներ: Հակառակ սակայն այս պարագային՝ գրեթէ աչքի չի զարներ այս խառնուրդը, որովհետեւ քիչերը պահած են գաւառական բարքերը և առհասարակ Սամսոնցիացած են, այնպէս որ Սամսոնի հայ գաղութը կրնայ այլեւս ամբողջութիւն մը նկատուիլ իրեն յատուկ նկարագրով: Ճշմարտապէս զարգացած անձեր քիչ են Հայոց մէջ, թէեւ ընդհանրապէս քաղաքակրթուած ու զարգացածի երեւոյթը ունին:

Իբրեւ ազգային հաստատութիւն՝ Սամսոնի Հայերը ունին դպրոց մը ու եկեղեցի մը: Դպրոցին տնօրէնն է Թովմաս էֆ. Աճէմեան որ հեղինակ է աշխարհաբար քերականութեան մը. կայ նաեւ համակրելի երիտասարդ ուսուցիչ մը Գ. Մարտիրոս Տէր Սահակեան որ Սանասարեանի ընթացաւարտներէն է: Մանկապարտէզ մըն ալ ունին ուր այցելելու ժամանակ չունեցայ դժբախտաբար: Իսկ եկեղեցիին խօսքը պիտի ամչնամ ընելու, որովհետեւ քաղաքին շքեղութեան դէմ ողորմելի հակապատկեր մը կը ներկայացնէ ան որ փայտաշէն, հին ու մթին, նեղլիկ ու ցածլիկ շինուածք մըն է, ինչ որ պատիւ չի բերեր հայ հասարակութեան, մինչդեռ անդին Յոյները կանգնած ունին փառաւոր եկեղեցի մը որ հիացումը կը գրաւէ այցելուին:

Սամսոնի Հայերէն իրաւամբ կը սպասուի որ, իբրեւ իրենց արժանապատուութեան նախանձախնդիր ազգայիններ, փութան այս անշուք շէնքին տեղ ի հիմանց կառուցանել նոր եկեղեցի մը, Աստուծոյ տան արժանի շքեղութեամբ, քանի որ իրենց անձնական տուները գիտեն այնքան վայելչօրէն կառուցանել:

Նոդոկիա Յ. Գ.

ԳՈՆԵԱ

Փոքր Ասիոյ նահանգներէն Գոնեայի վրայ շատ քիչ անգամ խօսուած է լրագիրներու մէջ, թէեւ ինքնին այս քաղաքը կարեւորութենէ զուրկ չէ իր իսլամական հնութիւններով, յիշատակարաններով և յետոյ՝ ոչխար, արմտիք, պտուղ և ուրիշ տեղական բերքերու առատ արտադրութիւններով:

Գոնեա, որ Կ. Պոլսէն Պրուսայի ճամբով դէպի Արեւելք. Հարաւ մօտաւորապէս 600 քիլոմէթր հեռաւորութիւն ունի, այսօր երկաթուղիով 30 ժամուան գիծով մը մօտիկցած է մայրաքաղաքին: Երկիրը դաշտային է. հետեւաբար տաք և ցուրտ եղանակները սովորականէն քիչ մը աւելի ազդեցիկ են. թէեւ այս տարի ձմեռը ուրիշ տարիներու նայելով շատ մեղմ կ'ընէ, այնպէս որ մինչեւ հիմա շատ քիչ տեսանք ձիւնի երես և այս վերջին դեկտեմբեր ամսուան մէջ շատ օր բաւական տաքուկ արեւ մը վայելեցինք ու անձրեւներն ալ գրեթէ պակաս չեղան: Միեւնոյն օդերը կը շարունակեն մինչեւ այսօր:

Քաղաքին մէջ կը հաշուուի 14 հազար տուն Թուրք, Հայ և Յոյն բնակիչներով որոնց միջեւ իբրեւ համերաշխ քաղաքացիներ վաղուց հաստատուած փոխադարձ սէրն ու բարեկամական յարաբերութիւնները նշանակելի երեւոյթ մը ունին հանրային կեանքի մէջ: Ունի ընդարձակ շուկայ մը, քառակուսի հատուածներու վրայ բաժնուած, լայն ճամբաներով: Թէեւ առեւտրական նշանակելի գործունէութիւն մը չկայ, սակայն կը տեսնուին բաւական թուով վաճառատուններ, կոկիկ և կանոնաւոր, որոնք մեծ մասամբ մանիֆաթուրայի վրայ գործ կ'ընեն. Մնացածներն են արհեստաւորներու և մանրավաճառներու խանութներ ամէնքն ալ նոյնպէս կոկիկ տեսքով, ինչ որ կը հաստատէ թէ անոնց տէրերը իրենց գործին ու աշխատութեան փոյթ ու խնամք ունեցող մարդիկ են:

Նշանաւոր շէնքերն են. Սուլթան Ալաէտտինի մզկիթը, Մեվլեվիներու Տեքքեն, կառավարութեան պաշտօնատունը, Բէշտիյէի վարժարանն ու անոր յարակից թանգարանը, Օսմ. Դրամատունը և Ռէժիի պաշտօնատեղին: Ասոնցմէ զատ, քաղաքին ամէն կողմը դիտողին աչքին կը ներկայանայ շա՛տ հին ժամանակի նշանաւոր շինութիւններու մնացորդներ, որոնց վրայ մարդ առանց հիացումի չէ որ կը դիտէ արուեստի և ճարտարագործութեան նրբութիւնները:

Կայ 450 տուն հայ որոնց գրեթէ 2/5ը կեսարացիներէ բնակուած է, և մնացածը տեղացիներէ: Ունին եկեղեցի մը, Ս. Յակոբ, շէն և բարեզարդ, կից Յունաց եկեղեցիին, երկու քահանայով, մանչերու եւ աղջկանց վարժարան մը, մանկապարտէզ մը և ընթերցարան մը՝ վարժարանի շէնքին մէջ: Ժողովուրդը՝ որ դեռ կը պահէ իր մէջ նահապետական սովորութիւններու հետքեր, օժտուած է կրթասէր եւ բարեպաշտիկ զգացումներով ու յառաջդիմութեան ամէն բարի կամեցողութեամբ, որոնց կը միացնէ աշխատասէր և գործունեայ կեանքի մը համեստ նկարագիրը: Արդարեւ, հոս անգործ մէկը չի տեսնուիր. ամէնքն ալ, մեծ ու պզտիկ, գործելու և աշխատելու հոգւով մարմնով յարող մարդիկ են, և այսօր շատեր կան որ այդ բնածին աշխատասիրութիւնով և ինքնօգնութեան ոգիով նիւթական բարեկեցիկ վիճակ մը և բաւական լաւ դիրք մը շինած են իրենք իրենց:

Յոյները սակաւաթիւ են, 300 տունի չափ, որոնք անջատ թաղ մը կը կազմեն և ունին իրենց եկեղեցին ու դպրոցը: Կան նաեւ 2—3 մասնաւոր դպրոցներ ալ, ինչպէս Ֆռէռներու և սէօռերու վարժարանները և հայ-բողոքականներու գիշերօթիկ և ցերեկեայ դպրոցը:

Գալով վիճակային գործերու, Գոնեա՝ Էնկիւրիի առաջնորդական վիճակի շրջանակին մէջ կը գտնուի. բայց պէտք է ըսել որ թեմական այս վերաբերութիւնը անուանական մնացած է միշտ և վիճակին հոգեւոր պետը իր առաջնորդական իրաւունքները պահանջող նամակներ միայն ղրկելով, կը բաւականանայ քանի մը հարիւր քիլոմէթր հեռուէն զբաղիլ Գոնիայի Հայոց թեմական գործերով: Կ'արժէ ուրեմն որ Գոնիա իր շրջակայ թեմերով ինքն իրեն առանձին առաջնորդական վիճակ մը կազմէ որուն պէտքը զգալի է ամէն կերպով:

Ժողովուրդը թէեւ մեծամասնութիւն կազմող այնքան զարգացած տարր մը չունի իր մէջ՝ ժամանակին կրթական պահանջումներուն համերաշխ գիտակցութիւնով մը ընթանալու ա՛յն ուղղութեան մէջ որուն կը կարօտի իր զաւակներուն մտաւոր և բարոյական կրթութիւնը, սակայն, ինչպէս ըսի, ունի ամէն բարի տրամադրութիւն, փոյթ և կամեցողութիւն այդ նպատակին համար, և այս գովելի զգացումներով է որ տարիէ մը ի վեր սկսած է հոգ տանիլ կրթական գործին մեծ ջանք ու խնամք ցոյց տալով բարեկարգելու ազգ. վարժարանը որ 10—15 տարիէ ի վեր բոլորովին անխնամ թողուած էր: Այսօր դպրոցը բաւական գոհացուցիչ վիճակ մը ստացած է և ունի 4 ուսուցիչ 130 աշակերտներով: Դպրոցական ընթացող տարւոյն սկիզբը յաջողակ ուսուցչուհի մըն ալ բերուեցաւ աղջկանց համար: Նոյնպէս, ժողովուրդին բանիբուն դասակարգը, իր դպրոցական տեսուչին յորդորներով, յաջողեցաւ այս տարի հաստատել նաեւ մանկապարտէզ մը: Վարժուհին հազիւ երեք ամիս կայ որ հասած է, բայց արդէն հարիւրի չափ փոքրիկներ ժողված ըլլալով իր շուրջը, պէտք եղաւ երկու օգնական տալ իրեն տեղացիներէն: Ժրաջան մանկապարտիզպանուհին, որ իր գործին տէրը կ'երեւայ, կրցաւ այս քիչ ժամանակուան մէջ շէնք շնորհք կազմակերպութիւն մը ընել և նախնական վարժութեանց վերաբերող բաւական ալ բան սորվեցուց, այնպէս որ Կաղանդի առթիւ՝ անցեալ կիրակի օր՝ կարելի եղաւ կազմել փոքրիկ հանդէս մը զոր մեր նորավարժ սանիկները գիտցան բաւական հրապուրիչ ընել իրենց արտասանութիւններով և խաղու պարով: Հիմա ժողովուրդը հոգի կու տայ իր մանկապարտէզին համար, տեսնելով այն բարեշրջումը որ հետզհետէ զգալի կերպով կ'արտաբերուի իր զաւկըներուն վրայ:

Հ. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ

Գոնիա, 8 Յունուար

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐՕՏ

Օրաթերթի մը ներքին լուրի բաժնին մէջ մօտակայ քաղաքէ մը գրուած «Անխիղճ և ագէտ բժիշկներու զոհերը» վերնագրին տակ կարդացինք քանի մը տողեր, որոնցմով նամակագիրը շատ տխուր երեւոյթներով կը ներկայացնէր ծննդաբեր կնոջ մը և իր զաւկին մահը. և այս ցաւալի հետեւանքին պատասխանատուութիւնը զայն դարմանող երկու հայ բժիշկներու վրայ միայն ծանրացնելով, ջախջախիչ և անվայել կերպով նախատանքի կ'ենթարկէր զանոնք: Ասկէ զատ, խնդրին պարզ իրողութենէն անդին անցնելով, ուղղակի գիտական եղած մասերուն ալ ինքզինքը քաջահմուտ մը ըլլալ կը ներկայացնէր նամակագիրը:

Արդ, այս խնդրին վրայ քանի մը ընդհանուր բացատրութիւններ, և նամակագրին ալ ինչ ինչ կէտերուն քննադատական պատասխաններ տալէ առաջ, աւելորդ չենք համարիր հոս յիշել թէ մենք, լրագիր կարդացողներս, երբեք տրամադիր չենք յօդուածագրի կամ թղթակցի մը կարողութենէն անդին եղած ո՛ և է գրութիւն կարդալ մեր ստակովը: Ի՛նչ խղճալի կ'ըլլար, զոր օրինակ, երբ յօդուածագիր մը կամ նամակագիր մը, որ վաճառական մըն է միայն, ելլէր օդերեւութաբանական խնդիրներու վրայ ճառելու, և չգիտցողներուն կլցնել ջանար իր յօդուածը, կամ փաստաբան մը ելլէր իր յօդուածով երկրագործական դաս մը տար մեզի, և կամ բժիշկ մը նաւապետութեան արհեստը բացատրէր, և այլն: Յայտնի է թէ այս գիտութիւններու և արհեստներու միջեւ եղած տարբերութիւնները անհուն են:

Ահա՛ այս նկատումներով պահ մը միամիտ եղանք խորհելու թէ մի գուցէ ակնարկուած նամակագիրը այդ կնոջ մօտաւոր մէկ ազգականը եղած և մեծի բուռն յուզումէ մը մղուած, ինչ որ եկած է գրչին ծայրը գրած ըլլայ: Եւ արդէն ո՞ր անգութ բժիշկն է այն որ իր հիւանդին առողջութեանը չի ցանկար նամակագրին չափ, և հակառակ պարագային իր հոգւոյն մէջ դառնութիւն մը չի զգար. բայց այս յուզումներն ու դառնութիւնները մեզ ծայրայեղութեանց տանելու չեն երբեք, քիչ մըն ալ փիլիսոփայօրէն խորհելու ենք այս տեսակ բաներու վրայ: Բայց ինչ որ է, այն վերեւ յիշուած միամտութիւնիս փոխուեցաւ, երբ կրկին և կրկին կարդացինք նամակը:

Ուստի այժմ կը դառնանք բուն խնդրին, ցոյց տալու համար Արեւելքի ընթերցողներուն՝ թէ ո՞ր աստիճան յանիրաւ, (երբեմն անգիտաբար) կը քննադատուին բժիշկները:

Ա.—Յիշեալ նամակագիրը կը գրէ. «և այս դարավերջիկ բժշկական գործողութեան արդիւնքը կ'ըլլայ կնոջ և տղուն մահը»: Սպասելաբար կ'ուզենք հաւատալ թէ այս տողերը գրողը ինք բժիշկ մը չէ, իսկ եթէ բժիշկ մըն է, շատ խեղճ կը գտնենք իր ունեցած հմտութիւնը այս մասին, քանի որ դարավերջիկ կը կոչէ այն ծանօթ և յանձնարարուած դրութիւնը որ արդէն շատ կեանքեր ազատած է յայտնի մահուընէ: Եւ եթէ ինչպէս ըսինք, բժիշկ մը չէ, այս պարագային ինքը իրաւունք չունենար նամակին լուրի մասն անդին անցնելով՝ և որպէս թէ քաջահմուտ բժշկական արհեստին՝ անիրաւ և քիչ մըն ալ թշնամական յարձակումներ ընելու երկու հայ բժիշկներու դէմ: Գոնէ գրելէ առաջ բժիշկի մը կարծիքները առնէր այս մասին: Մենք կը յանձնարարենք իրեն որ մասնագէտ բժիշկէ մը տեղեկութիւններ խնդրէ և իր մտքին գոհացումը ընդունի: Կը յանձնարարենք իրեն որ մեծանուն Բրօֆէսէօր՝ Բարվինի, Բրօֆէսէօր Տէյլըրի, Բլօֆէսէօր Հորդշոնի, Բրօֆէսէօր Աշէրնի և Բրօֆէսէօր Սթուարդի և այլ հեղինակ մասնագէտներու պատկերազարդ և ընտիր հատորները աչքէ անցընել տայ, որոնց մէջ պիտի գտնէ մանրամասն բացատրութիւններ transverse présentationներու մասին. («մօրը արգանդին մէջ հակառակ դառնալ», իր բառերովը). և ի մէջ այլոց պիտի տեսնէ մանուկի մը ձեռքը երիզով (noose) մը կապուած, որ մօրը արգանդէն դէպի դուրս երկարած է. ահա՛ այս այն գործողութեան պատկերն է որուն համար ակնարկուած նամակագիրը դարավերջիկ կը գրէ: Մենք կը խորհինք թէ բժիշկներ երբեմն իրենց հիւանդին ո՛չ նուազ դժբախտ են, երբ զանազան ձախող հիւանդութեանց կամ այս տեսակ présentationներու հանդէպ կը գտնեն ինքզինքնին, որովհետեւ կամ մօրը, կամ տղուն, և կամ երկուքին միանգամայն վտանգաւոր կրնայ ըլլալ հետեւութիւնը, և նոյն իսկ մահ պատճառել երբեմն: Մենք նամակագրին յիշած դէպքը քիչ մը կը ճանչնանք և այդ տեսակ ծանր ու դժուարին գործողութեան մը համար այդ միջավայրին աննպաստ ըլլալը դիւրաւ կ'երեւակայենք. չենք գիտեր թէ հիւանդին տանը մէջ ի՛նչ դիւրութիւններ կարողացան տալու, բժիշկներու գործողութեան անհրաժեշտ եղող պէտքերուն համար, որպէս զի արհեստին պահանջները եթէ ոչ բոլորովին՝ գէթ մասամբ կատարել կարենային.... Բայց ի՛նչ հարկ այսքան մանրամասնութեանց մտնելու. ենթադրենք թէ ամէն բան ի կարգին էր. մենք դարձեալ պիտի պնդենք թէ մասնագէտներու կարողագոյնին ձեռքով իսկ եթէ կատարուէր այդ գործողութիւնը՝ կրնար ազատիլ կամ մեռնիլ այդ խեղճ մայրը իր զաւկին հետ մէկտեղ, քանի որ նամակագիրը transverse présentationներու ա՛ն վտանգաւոր ձեւերէն մէկը կը նկարագրէ: Գիտութիւնը դեռ չէ կարողացած հիւանդին կեանքը ապահովցնել. բժիշկներ կ'աշխատին ենթական ազատելու յոյսով մը միայն: Բրօֆէսէօր Ճօն Սթուարդ կ'ըսէ՝ the prognosis for both mother and child is more unfavorable than face presentation. և ուրիշ շատ մը մեծ մասնագէտներ նոյնանման կարծիքներ կը յայտնեն:

Ինչո՞ւ ուրեմն այսքան խստապահանջ է յիշեալ նամակագիրը. իրաւունք ունի՞ ագէտ կոչելու բժիշկները. իրաւունք ունի՞ կ'ըսենք նամակագիրը իր գրութեան այնպիսի ձեւ մը տալու որ առհասարակ բոլոր կարդացողները գրեթէ բարբարոսներու տեղ դնեն այդ հայ բժիշկները: Ինչո՞ւ «չուան» բառով կը սկսի և «կը սկսին քաշել» ով կը վերջացնէ իր խօսքը. Նաւու պարաններէն մի՞ն էր այն, զոր կը քաշէին. երկու անձի ոյժի՞ պէտք ունէին այդ չուանը քաշելու համար... իրօք չո՞ւան մըն էր այն ... քանի՞ ժամ տեւած էր այդ սակարկութեան խնդիրը ... ստոյգ գիտէ՞ նամակագիրը որ եթէ միայն սակարկութեան պատճառաւ ժամանակի սպառում չըլլար՝ այդ ձախողութիւնը չպիտի գար. դարձեալ նամակագիրը կ'ըսէ. «Բայց հասկնալով թէ չպիտի կրնան գլուխ հանել գործողութիւնը», և այլն. ըսել է նախնական ջանքեր ալ եղած են բժիշկներու կողմէ և չեն յաջողած և այդ յիշուած չուանով (!) քաշեր են... նամակագիրը կը հաճի՞ մեզի ցուցնել յաջողելու լաւագոյն եղանակ մը: Արեւելքի ընթերցողներուն կը թողունք որ մեր երկուքէն մէկուն իրաւունք տան: Իսկ մենք ինչպէս վերը ըսինք անգամ մը, կը կրկնենք դարձեալ թէ, նամակագիրը անկողմնակալութիւնը մէկդի դնելէ ետքը գրիչը ձեռք առեր է գրելու իր չգիտցածը: Բ.—Նամակագիրը կ'ըսէ. «Ասոնցմէ (բժիշկներէն) մին ըստ կարգ մը բժիշկներու բարի սովորութեան, սակարկութեան մտնելով երկու ոսկի այցելագին կը պահանջէ, ու իր այդ պահանջումին գոհացում կը տրուի, որով խղճամիտ բժիշկը կը փութայ հիւանդ կնոջ մօտ», և այլն:

Մեր կարծիքով վիրաբուժական, մանկաբարձական, և կամ ուրիշ ո և է բժշկական գործողութեանց համար դրամական գնահատում չըլլար, եթէ նման րին մէկ կողմը մարդկային կեանքը, և միւս կողմը պարկերով լեցուն ադամանդ իսկ դնենք՝ դարձեալ կեանքի կողմի նժարը ծանր կը կոխէ ու չի շարժիր։ Եւ ասոր համար իւրաքանչիւր բժիշկ իր միջավայրին պահանջներուն յարմար գումար մը որոշած է իր այցագիններուն համար. իսկ բացառիկ գործողութեանց համար ալ բացառիկ բայց ճշդուած գիներ։ Եւ հարկաւ կը սպասուի որ պարտականները անթերի վճարեն զանոնք։

Բայց դառնանք սա մեր նամակագրին բարի սովորութեան բաժնին։ Շատերու մէջէն միայն երկու օրինակներ տալով յուսանք թէ պիտի կարողանանք այդ բարի սովորութեան վրայ գաղափար մը տալու։

Անկէ իբր երկու տարիներ առաջ իր հացը հանգիստ ճարող արհեստաւորի մը տան անդամներէն մէկին ծունկէն քիչ մը վեր ոսկորը կը կոտրի. հիւանդը կը դարմանուի ու կ'առողջանայ բոլորովին, սակայն այս արհեստաւորը բժիշկին անխստապահանջութենէն օգուտ քաղելով, մինչեւ 14 ամիսներ կը սպասէ ու չի վճարեր միայն 2 ոսկի պարտքը. և յետոյ բժիշկը տեսնելով որ այս անձին շահերը աստիճանաբար կը նուազին, կ'առաջարկէ իրեն որ փոխանակ երկու ոսկիի, միայն երկու մէճիտ վճարէ, զոր հիւանդը երախտագիտութեամբ ընդունելէ զատ կը խոստանայ քանի մը օրուան մէջ վճարել, բայց երկրորդ տարին ալ կը լրանայ և նոյն իսկ երկու մէճիտը չի վճարեր։

Արդ, զարմանալի զուգադիպութեամբ ասկէ իբր երկու ամիս առաջ այս անձը աշխատած ժամանակ ծունկին վրայ արկածով ծանր ճնշում մը կ'ընդունի և անմիջապէս կ'ուռի. նոյն բժիշկը «չար սովորութեամբ» բայց մարդասիրաբար ու ձրի, անմիջապէս պէտք եղած դարմանները կ'ընէ, և հարկ եղած հրահանգները տալով շուկայէն տուն կը ղրկէ զայն։ Երկու օր վերջը բժիշկը կը կանչուի, սակայն այս անգամ «ըստ կարգ մը բժիշկներու բարի սովորութեան» (??) կը մերժէ հիւանդին այցելել, մինչեւ որ գալ այս վերջինին ընելիք ծառայութեան փոխարէն ըլլալիք վարձքը ապահովուի. սակայն չի յաջողիր, և բժիշկն ալ տեղէն չի շարժիր։ Բ. օրինակ մը։ Վաճառատան մը մէջ ծառայող իբր 13 տարեկան աղքատ տղու մը բազուկին երկու ոսկորները միասին արկածով մը կը կոտրին աշխատած պահուն. վաճառականը անմիջապէս տղան կը տանի բժիշկի մը որ մեծ զգուշութեամբ կոտրած ոսկորները կը զետեղէ ու կը կապէ. և սպասուած ժամանակին կը բուժուի վիրաւոր անդամը, առանց բազուկին ո՛ և է շարժման արգելքներու։ Եւ բժիշկը փափկանկատութիւն կ'ունենայ խորհելու թէ տղեկը վերջապէս ծառայ մըն էր վաճառականին քով, և անոր համար փոխանակ լեցուն գինը պահանջելու՝ միայն մէկ ոսկի կը պահանջէ։ Բայց ի՞նչ պատասխան կ'ուզէք որ առնէ բժիշկը. և ահա թէ ի՛նչ.—«Ես ի՞նչ պարտք ունիմ վճարելու. իր ծնողքէն կրնաք գանձել, մինչ ես մեղայ տէ՞ր եղայ տղան ձեզի բերելու խելք (?) ընելովս», ևայլն։ Եւ բժիշկն ալ ինչ որ արժան էր ասանկին ընելու, կ'ընէ ու կը գանձէ ստակը։

Մեր նամակագրին ականջը խօսի։

Այս օրինակներով կ'ուզենք հասկցնել վերջապէս թէ իր յիշած այն բարի սովորութիւնը, ժողովրդեան մէկ ուրոյն կարգին այն բարի սովորութեան հակակշիռն է անշուշտ, զոր բժիշկները ի հարկին կը պարտաւորին գործադրել, իրենց շահերը պաշտպանելու համար։

Անհրաժեշտ է որ ամէն բան բացայայտ ըսենք. քանի մը բացառիկ անձերէ զատ, հոս, Ռոտոսթոյի մէջ գոնէ մենք չենք ճանչցած դեռ ուրիշներ որ բժիշկներու իմանց հետ կարենան մրցիլ գթութեան գործերու մէջ, և որ նոյն ատեն այն յիշուած բարի սովորութիւնն ալ կը գործադրեն՝ ի հարկին։

Հարկ է որ լաւ հասկցուին սա տեսակ հարցեր, որ բժիշկներն ալ նշաւակ չըլլան անտեղի քննադատութեանց։

Բժիշկ Հ. Գ. ՔԷՊԱՊՃԵԱՆ

Ռօտոսթօ

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

կը ծանուցուի 4 առ 100 Բռիօրիթէ պարտաթուղթ ունեցողներուն, թէ 1890 ապրիլ 15/27ի կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, այն բոլոր կտրոնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, յիշեալ պարտաթուղթերու թ. 7 կտրոնները, որոնց պայմանաժամը կը լրանար 1894 մարտ 1/13ին, եթէ մինչև 1900 մարտ 12 գանձուած չըլլան, Օսմ. Հանրային Պարտքի սնտուկին ստացուածքը պիտի դառնան։

—Նոյնպէս կը ծանուցուի օսմ. հանրային պարտքի պարտաթուղթերէն ունեցողներուն, թէ 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրամանագրին Ժ. յօդուածի 5րդ հատուածին համաձայն, այն բոլոր կտրոնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մը մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, պայմանաժամնին 1894 մարտ 1/13ին լրացած թիւ 21 կտրոնները, որոնք գանձուած չըլլան մինչև 1900 մարտ 12, հանրային պարտքի Սնտուկին պիտի մնան։

18—17 Տնօրէնութիւն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հիմա ընդհանուր ուշադրութեան առարկայ կ'ըլլան այն գործողութիւնները որոնք կը կատարուին Լէտիսմիթը ազատելու համար։ Ինչպէս յայտնի է Անգլիացիները անցան Թուկելա գետը, կա՛մ իրենց թշնամին յանկարծակիի բերելով և կամ Պօէրները դիտմամբ թող տուած են աւելի հեռուն սպասելով Անգլիացիներուն։ Յայտնի է նաեւ թէ Անգլիացիները Պօէրներուն չորս կողմը չեն պաշարած, թէ Պօէրներն ալ իրենց դիրքերը փոխած են և թէ այս վերջինները միշտ Անգլիացիներուն հետ դէմ առ դէմ կը գտնուին։ Անգլիական բանակը ամէն ատենուան պէս շատ դանդաղ գործած է։ Պուլէռ զօրավարն ալ այդ կերպով ժամանակ ունեցած է ճակատամարտի իր ճակատը փոխելու և նոր գիծերուն վրայ ամրանալու։ Պուլէռ զօրավարին կեդրոնը կը գտնուի Սբիէնս Քօբէճի մէջ՝ Թուկելայէն քանի մը մղոն դէպ ի հիւսիս։ Անգլիացիները, սակայն, պիտի չկրնան անոր դիրքը հասկնալ, վասն զի Պօէրները մինչեւ հիմա չեն պատասխանած անգլիական թնդանօթներուն։ Մանչէսթր Կարտիեն կացութիւնը համառօտելով կ'ըսէ.—«Պօէրները ամուր դիրքեր ունին գետին հիւսիսային կողմը։ Հարկ չեն դատած դիմադրել Անգլիացիներուն անցքին, վասն զի ատոր համար պէտք պիտի ըլլար իրենց դիրքերէն դուրս ելլելով բաց դաշտի մէջ պատերազմիլ։ Անգլիացիները մինչեւ իրիկուն ռմբակոծեցին Պօէրներուն դիրքերը, բայց ասոնք չպատասխանեցին, որով կարելի չըլլար որոշել անոնց դիրքը։»

Այս կացութիւնը, սակայն, չի կրնար այսպէս անորոշ վիճակի մէջ շարունակել։ Ճակատամարտ մը անխուսափելի է, քանի որ Ուօրէն զօրավարը Թուկելայի հիւսիսային կողմէն հինգ մղոն հեռուն կը գտնուի։ Կատարուելիք ճակատամարտը Անգլիացիներուն համար կամ մեծ յաղթանակ մը պիտի ըլլայ՝ Լէտիսմիթի ազատումը՝ և կամ աղէտք մը, որովհետեւ պիտի պատերազմին իրենց ետին ունենալով գետակ մը որուն վրայ կամուրջ մը միայն ունին։

Սըր Ռըտվէրս Պուլըր անցեալ հինգշաբթի օրուան թուականով Սբիրմէնի բանակետղէն հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է.

«Լիթըլթըն զօրավարին կիսաբաժինը, երկու հրետանիներով, Թուկելայի միւս եզերքին վրայ կը գտնուի, Բոթկիթէրի ծանծաղուտին մօտ։ Պօէրներուն դիրքերը ռմբակոծելու վրայ ենք։ Ուօրէն զօրավարը 80 մէթր երկայնութեամբ և նաւերէ կազմուած կամուրջի մը միջոցաւ գետակը անցաւ Թրիքհարտս-Տրիֆթի կողմէն։ Կը յուսայ թէ այս իրիկուն պիտի կրնայ գետակէն դէպ ի հինգ մղոն յառաջանալ։ Պօէրները աջ եզերքին վրայ Ուօրէն զօրավարին դիմացը կ'ամրանան փութով։»

Անգլիական լրագիրներն ալ Տուրպանէն յունուար 17 թուականով սա հեռագիրը ստացած են.

«Անցեալ չորեքշաբթի Ֆրէրի ու Չիվլիի բանակետղէն սկսաւ այն յառաջխաղացութիւնը որուն նպատակն է ազատել Լէտիսմիթը։ Թեթեւ հեծելազօրքերու կիսաբաժինը որուն հրամանատարն է Լորտ Տրնտոնալ, և Ե. կիսաբաժինը՝ հրամանատարութեամբ Հարթ զօրավարին, դէպ ի Սբրինկֆիլտ ճամբայ ելաւ հիւսիսային արեւմտեան կողմէն։ Այդ կէտը գրաւուած չըլլալով Ե. կիսաբաժինը հոն հաստատուեցաւ։ Տրնտոնալտի կիսաբաժինը արագ արագ յառաջացաւ առանց հանդիպելու թշնամիին։ Կիսաբաժնին մեծ մասը հաստատուեցաւ Ալիս լերան վրայ, ճիշդ այն ամրութիւններուն դիմաց որոնք շինուած են լեռներու վրայ։ Պօէրները աչքի իրիկունը Բոթկիթէրի ծանծաղուտին մօտ կը գտնուէին. բայց անգլիական հեծեալները որոնք լողալով անցած էին գետակը, թշնամիին կողմը գտնուած կամրջակը, հակառակ բուռն հրացանաձգութեան մը գրաւեցին և Անգլիացիներուն կողմը բերին։ Կ'երեւայ թէ թշնամին յանկարծակի եկաւ։ Պօէրները վերցուցին Թուկելայի բարձունքներուն վրայ հաստատած կարեւոր բանակետղը, Ալիս լերան դէմը, և լեռներուն մէջ անյայտ եղան։ Նոյն պահուն տեսնուեցաւ կառք մը որ դէպի աջ կողմը կը սուրար։ Կ'երեւայ թէ ատոր մէջ կամ Ժուպէռ զօրավարը կար և կամ ուրիշ բարձրաստիճան հրամանատար մը։ Սըր Ռըտվէրս Պուլըր հաստատուեցաւ ագարակի մը մէջ որուն տէրը, Բիէթորիուս անուն Պօէր մը, անյայտացած էր։ Ուրբաթ օրը սաստիկ պայթում մը լսուեցաւ։ Պօէրներն էին որ Բոթկիթէրէն 7 մղոն հեռուն գտնուած նորաշէն կամուրջ մը կը քանդէին։»

Սըր Ռըտվէրս Պուլըր զինուորներուն ղրկեց հրամանագիր մը որ սապէս կը սկսի.—«Լէտիսմիթի մեր ընկերներուն օգնութեան կ'երթանք. ետ պիտի չդառնանք։» Սըր Ռըտվէրս հրահանգներ կու տայ իր զինուորներուն թէ ինչ պայմաններով պէտք է ընդունին Պօէրներու անձնատուութիւնը։ Զօրավարը կ'ազդարարէ իր զինուորներուն չխաբուիլ Պօէրներու սպիտակ դրօշ պարզելէն, վասն զի ատիկայ պատերազմի խորամանկութիւն մըն է։ Զինուորները մեծ խանդավառութեամբ ընդունեցին Սըր Ռըտվէրս Պուլըրի այդ հրամանագիրը և ամէնքն ալ կատարելապէս վստահ են թէ յաղթող պիտի հանդիսանան։

Լոնտոնէն յունուար 19 թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Անգլիոյ հանրային կարծիքը անձկութեամբ կը հետեւի Թուկելայի վրայ կատարուած գործողութիւններուն։ Լուր ելեր է թէ Լէտիսմիթ ազատուած է փայլուն յաղթանակով մը, բայց շուտով համոզում գոյացեր է որ այդ լուրը կանխահաս է։ Լրագիրները կ'ըսեն թէ պէտք չէ հաւատալ որ Լէտիսմիթ ազատուելուն պէս Պուլէռ զօրավարը պիտի նահանջէ, վասն զի Պօէրները յամառ ընդդիմութիւն մը պիտի ընեն, թէեւ գոնէ այս անգամ ռազմագիտական բոլոր առաւելութիւնները անոնց կողմը պիտի չգտնուին։ Առաջարկողներ կան ճակատ առ ճակատ յարձակում մը ընել, եթէ թնդանօթաձիգներու պատրաստութիւնը կատարեալ է. ուրիշներ ալ կը կարծեն թէ կարելի պիտի ըլլայ Պօէրներուն վրայ յարձակիլ անոնց կողէն և թէ Ուօրէն զօրավարը պիտի կրնայ անոնց ետեւէն յարձակում մը ընել։ Ամէն ոք անձկութեամբ կը սպասէ յարձակման ելքին, որ, կ'ըսեն կամ աղէտք մը պիտի ըլլայ և կամ փայլուն յաղթանակ մը։

Ֆրէնչ ու Կէթէյքըր զօրավարները տակաւին ո և է շահեկան շարժում չեն կատարեր։ Սթէրքսթրօմէն հինգշաբթի թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պօէրները օդը հանած են երեք կամուրջ Տորթրէխթի երկաթուղիի գիծին վրայ։ Կ'ըսուի թէ Տորթրէխթ գտնուող Պօէրներուն թիւը հազար է։

Նոր մանրամասնութիւններ առնուած են այն յանկարծակի յարձակումին վրայ զոր Պօէրները յունուար 16 ին ըրին անգլիական հեծելազօրքերու շրջուն խումբի մը վրայ։ Ասոնք կը բաղկանային աւստրալիացի զինուորներէ և Բարեյուսոյ Գլուխի կամաւորներէ։ Բուռն ճակատամարտ մը ետքը անգլիացի հեծեալները, թիւով քիչ ըլլալնուն համար, պաշարուեցան։ Երկու հեծեալ միայն կրցան փախչիլ։ Անգլիական ուրիշ շրջուն պահակախումբ մը նոյն տեղը գնաց և գտաւ անգլիացիի մը դիակը ու վիրաւոր մը։ Նաեւ տասնըմէկ ձիու դիակ, որոնց չորսը Պօէրներու կը պատկանէին և միւսները Անգլիացիներու։ Առաջին խումբէն վեց Աւստրալիացիներ ալ յետոյ անգլիական բանակետղը վերադարձան։ Սպայ մը տեղեկութիւն բերաւ թէ Պօէրները հեռուն ռումբ արձակող թնդանօթ մը ունին մարտկոցի մը մէջ։ Անգլիացիները երեք Պօէրներ գերի բռնեցին։

ՆՈՐ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ

Տէյլի Քրոնիքլ կ'իմանայ թէ Լորտ Ռոպըրթս ցամաք ելլելուն պէս նորէն բազմաթիւ զինուորներ ուզեր է։ Կ'ենթադրուի թէ Լորտը այդ նոր զինուորներու պէտք տեսած ըլլայ Աֆրիքանտէրներու ընթացքին հետեւանքով։ Երկու փոխադրանաւեր զինուոր հանեցին Բարեյուսոյ Գլուխը։ Աւստրալիա 3200 զինուոր ղրկած է Հարաւային Աֆրիկէ։ Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Անգլիոյ մայրաքաղաքին կամաւորները պիտի կրնան իրենց ունեցած զէնքերը իրենց հետ Հարաւային Աֆրիկէ տանիլ։ Պատերազմական նախարարութիւնը ընդունեց առաջարկը ելեկտրականութեան ճարտարագէտներու որոնք կամաւորներու խումբ մը կազմած են։ Ասոնց իւրաքանչիւրը, կառավարութեան կողմէ ամէն մէկ ձիու համար վճարուած հազար փր. էն և զէնքի ու հագուստի համար 625 փր. էն զատ, պիտի ստանան նաեւ դիտակ մը և մաւզէրեան ռէվօլվէր, նաեւ կեանքի ապահովագրութեան մուրհակ մը, որ 300 անգլ. ոսկիէն աւելի պիտի չըլլայ։ Պատերազմը աւարտելէն ետքը իւրաքանչիւր կամաւոր տասը անգլիական ոսկի պիտի ստանայ իբր վարձատրութիւն։ Յառաջիկայ շաբթու 3,400 զինուոր, 2,210 ձի և դաշտային 12 թնդանօթ դէպ ի Հարաւային Աֆրիկէ ճամբայ պիտի ելլեն։

Անգլիացի սպայ մը կամաւոր զինուորներու մասին շահեկան նամակ մը հրատարակած է հանդէսի մը մէջ։ «Ամենայն հետաքրքրութեամբ քննեցի, կ'ըսէ սպան, այն կամաւորները որոնք 1898 յուլիսին Օլտըրշօթ ժամանեցին և որոնք, ամբողջ կիսաբաժին մը, մասնակցեցան յուլիս 22ին կատարուած ռազմափորձերուն։ Այդ կիսաբաժնին երկու վաշտը կը կազմէին ազնուական ընտանիքներու պատկանող երիտասարդներ։ Սա տպաւորութիւնը ունեցայ թէ ասոնք կարելի չէ բաղդատել ցամաքային տէրութեանց երկրորդ կարգի զինուորներուն հետ։ Զինուորներուն մեծ մասը մօրուք ու պեխ չունէր. շատերը տակաւին պատանի էին և հազիւ կը տոկային հրացանին ու սուրին ծանրութեանը։ Բնաւ զինուորական երեւոյթ չունէին։ Կամաւորներէ ոմանք զէնքերնին աջ ձեռքերնուն մէջ պահած են և ոմանք ալ թեւերնուն տակ կամ ուսերնուն վրայ։ Սպաներէն շատերը սուրերնին մերկացուցած են, ոմանք ալ պատեաններնին մէջ կը պահեն։ Զինուորները իրարու հետ կը խօսին, կը ծխեն և միեւնոյն ատեն փութկոտ քայլերով կը յառաջանան նուագարաններու առաջնորդութեամբ։»

ԱՆԳԼԻԱՑԻՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԾԻՔԸ

Անգլիոյ ներքին գործոց նախարար Սըր Մ. Ռիտլի ճառ մը խօսելով Պլէքպուլի մէջ, իր և իր պաշտօնակիցներուն անունով յայտարարեց թէ ամբողջ նախարարութիւնը կը ստանձնէ պատերազմին ընթացքին պատասխանատուութիւնը, վասն զի դահլիճը, ինչպէս ազգը, սկիզբէն ի վեր միշտ միաբան գտնուած է, և երբ ժամանակը գայ պիտի կրնայ պատասխանել եղած բոլոր քննադատութիւններուն։ «Մամուլին և ոչ ոքի անկ է, ըսաւ, քննադատել անգլիացի այն քաջարի զօրավարները որոնք իրենց երկրին ու կառավարութեան վստահութիւնը կը վայելեն։ Անգլիոյ պատմութեան մէջ չէ եղած ատեն մը որ անգլիական զինուորները այսչափ լաւ վարմունք մը ունեցած ըլլան։ Պատերազմին ելքը ապահով է։ Ժամանակի ու դրամի պարզ խնդիր մըն է։ Այն պարագան թէ Թրանսվալցիները զօրաւոր դիրքեր գրաւելու յաջողած են, Անգլիացիներուն համար աւելի պատճառ մըն է ամէն ատենէ աւելի հաստատութեամբ գործել՝ յաղթանակ մը տանելու համար։»

ՉԷԶՈՔՆԵՐԸ

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ ըստ ստոյգ աղբիւրէ առնուած լուրերու նայելով, Անգլիա և Մ. Նահանգները համաձայնած են ճանչնալու համար թէ Անգլիա, օրինական տեսակէտով՝ ապրանքներ գրաւելու չէր։ Այս կարծիքը կատարեալ գոհացում կու տայ ամերիկեան կառավարութեան։

Պէրլինէր Թակեպլաթ կ'իմանայ թէ ծովային իրաւունքները կարգադրելու նպատակով միջազգային դեսպանախորհուրդ մը գումարելու գաղափարը հետզհետէ հաստատութիւն կը գտնէ։ Բեդերսպուրկի դահլիճը նախաձեռնութիւն ստանձներ է տէրութեանց միջեւ բանակցութիւն մը կատարելու համար, որպէս զի ճշգիւ սահմանուին պատերազմի արգիլեալ նիւթերը։

ՄԷՅՖՔԻՆԿ

Թայմզ ուրբաթ օրուան իր թիւին մէջ սա հեռագիրը հրատարակած է Մէյֆքինկէն յունուար 3 թուականով.

«Մէյֆքինկը պաշարող Պօէրները այս օր նոր թնդանօթ մը և ռազմամթերքով լեցուն երեք սայլ ստացան իբր տարեգլխի նուէր։ Հետեւաբար ռմբակոծութիւնը աւելի զօրաւոր կերպով շարունակեց։ Նոր թնդանօթին արձակած ռումբերը քիմիական հեղուկ մը կը պարունակեն, որով ատոնք օդին հետ շփում ունենալնուն պէս կը պայթին։ Այդ ռումբերը մինչեւ հիմա մեծ վնաս մը չգործեցին, միայն Մէյֆքինկի պարտէզներուն մէջ հրդեհներ առաջ բերին, զորս կարելի եղաւ շուտով մարել։ Պատըն-Բոուէլ զօրավարը պաշտօնանկ հրատարակեց Մէյֆքինկի շրջակայքը ապրող բնիկ ցեղապետ մը՝ Վէսէլ որ Անգլիացիներուն յամառ թշնամի մըն էր։ Նոյն տեղի վարչութիւնը յանձնուեցաւ երկու խորհրդականներու։»

ԼԷՏԻՍՄԻԹ

Լէտիսմիթէն յունուար 10 թուականով սա լուրերը առնուած են.—«Պօէրները յունուար 6ի ճակատամարտին ատեն երկու տարբեր կէտի վրայ յարձակած են։ Ճակատամարտը տեւեր է 17 ժամ։ Երկու կողմն ալ կատաղութեամբ կռուեր են։ Հետեւակներու ընթացքին և Տէվընշայրի զօրագունդին մէկ գօտիլ յարձակումին շնորհիւն էր որ Անգլիացիները կրցան ետ մղել Պօէրները։ Անգլիական թեթեւ հեծելագունդը շատ նեղուեցաւ։ Տասը սպաներէն ութը վիրաւորուեցան։ Պօէրները այդ յարձակման ատեն 10,000 հոգի էին։ Յունուար 6էն 10, Լէտիսմիթի մէջ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէր։»

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽ

Բարեյուսոյ Գլուխէն հինգշաբթի թուականով կը հեռագրեն թէ բնիկները հանդարտ կը մնան, բայց անոնց ընթացքը դէպքերու ընթացքէն կախում պիտի ունենայ։ Տորտրիխթ, Պարքլի և Կրիքուալանտ մէջ գտնուող անգլիական զինուորներուն ներկայութիւնն է որ հոլանտական ծագում ունեցող ժողովուրդներուն արգելք կ'ըլլայ Պօէրներուն միանալու։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ ՄԷՋ

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ Պոսթընի մէջ, անցեալ հինգշաբթի, միթինկ մը կազմուեր է ի նպաստ Պօէրներուն։ Կարդացուեր է ծերակուտական Հորի մէկ գիրը որով ջերմապէս հաւանութիւն կը յայտնէր։ Այդ նամակին մէջ Պ. Հոր կը յայտարարէ. «Ի՛նծի համակրանքս կը յայտնեմ մէկ միլիոն հոգիէ բաղկացած երկու փոքր հանրապետութիւններու սքանչելի քաջութեանը համար, 400 միլիոն բնակիչ ունեցող տէրութեան մը դէմ։ Այն պատերազմը որուն այսօր ականատես կ'ըլլայ ամբողջ աշխարհ, Թէրմոփիլի պատերազմէն ի վեր ամէնէն գեղեցիկն է և տեղի կ'ունենայ աւելի սուրբ նպատակի մը համար քան այն որուն համար Լէոնիտաս և իր Սպարտացիները իրենց կեանքը զոհեցին։»

Պ. Հոր նշանաւոր ծերակուտական մըն է և ընդհանուր յարգանք կը վայելէ իր երկրին մատուցած մեծամեծ ծառայութիւններուն համար։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ

Լոնտոնի ամերիկեան դեսպանը տեղեկագրեց Ուաշինկթըն թէ Մաուխա շոգենաւէն գրաւուած ապրանքները Տուրպանի մաքսատան յանձնուած են և պիտի յանձնուին իրենց ամերիկացի տէրերուն։

ԵՐԵԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 22 յունուար.—Սըր Ռըտվէրս Պուլըր Սբիրմէնի բանակետղէն յունուար 21 թուականով կը հեռագրէ թէ Ուօրէն զօրավարը նոյն օրը մինչեւ իրիկուն պատերազմեր և երկու մղոնի չափ յառաջացեր է։

Սբիրմէն.—(Ռիւթէր) Երէկ, բուռն ճակատամարտէ մը ետքը Անգլիացիները երեք դիրք գրաւեցին թշնամիին ձեռքէն։

Լոնտոն.—Թայմզ կը հրատարակէ Սբիրմէնի իր թղթակցին երէկուան թուականով հեռագիր մը թէ Անգլիացիները առտուն կանուխ գրաւեր են Պօէրներուն թողած պատնէշները։ Թշնամին հիմա ուրիշ դիրք մը բռնած է գլխաւոր բլուրներուն մօտ։ Անգլիացիներուն յարձակման նպատակն է թշնամիին ոյժը երկուքի բաժնել, և մանաւանդ առաջ անցընել աջ կողը որուն հրամանատարն է Հիլտեարտ զօրավարը։ Անգլիացիները թշնամիէն կէս մղոն հեռուն լաւ պաշտպանուած դիրք մը ունին։

Տուրպան.—Գերմանական Մառիա նաւը զոր Անգլիացիները գրաւած էին քանի մը օր առաջ, արձակուեցաւ անպայման կերպով։

Ուաշինկթըն.—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը թէ ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարներէն Պ. Տէյվիս, որ հիմա Հարաւային Աֆրիկէ կը գտնուի, մասնաւոր պաշտօն մը ունեցած ըլլայ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ծանուցուեցաւ թէ Դաշնակցային Խորհուրդը ընդունած է Գերմանիոյ նաւատորմին յաւելման ծրագիրը։ Արդ, գալով այն պարագային թէ այդ ծրագիրը ի՛նչ ընդունելութիւն պիտի գտնէ Խորհրդարանին մէջ, կ'ըսուի կաթոլիկ կեդրոնական կուսակցութեան ընթացքէն կախում պիտի ունենայ։ Այդ կուսակցութիւնը թէեւ մինչեւ հիմա զգոյշ կեցած էր, սակայն անոր գլխաւոր լրագիրները յաւելեալ կը յորդորեն թէ նոյն կուսակցութիւնը ծրագրին դէմ պիտի չմաքառի, այլ պիտի պահանջէ վերջնական կարգադրութիւն մը ընել՝ ծախքերը հոգալու միջոցներուն համար։ Յառաջդիմական կուսակցութեան երեսփոխաններն ալ կը յայտարարեն թէ առեւտրական քաղաքականութեան տեսակէտով Գերմանիոյ շահը կը պահանջէ աւելցնել իր նաւատորմը, այն չափով որով կը մասնակցի աշխարհի առեւտուրին։

ՌՈՒՍԻՈՅ լրագիրները, խօսելով այն հրամանագրին վրայ զոր Ցարը ուղղեց արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէֆ կոմսին, կը յայտարարեն թէ փայլուն ապացոյց մըն է խաղաղասէր քաղաքականութեան։ Լրագիրներու շատերը ամէնէն աւելի կարեւորութիւն կու տան և գոհացուցիչ կը գտնեն հրամանագրին այն մասը որ կը վերաբերի Ռուսիոյ և Աւստրիոյ-Հունգարիոյ միջեւ տիրած բարեկամական յարաբերութեանց։ Նովոսթի այդ առթիւ կ'ըսէ.

«Զարին կողմէ Մուրավիէֆ կոմսին յայտնուած շնորհակալութիւնը այն ջանքերուն համար զորս նախարարը ըրած է Ռուսիոյ և Աւստրիոյ Հունգարիոյ բարեկամական յարաբերութիւնները աւելի ամրապնդելու համար, ամէնէն ապահով ապացոյցն է Ռուսիոյ խաղաղասէր քաղաքականութեան։ Վախճանեալ Լոպանով-Ռոստովսքի իշխանը այդ բարեկամական յարաբերութեանց ճամբան բացած էր, բայց Մուրավիէֆ կոմսին արժանիքը հոն է որ հաստատած է այն խոհական ու արդար սկզբունքները որոնց վրայ երբեմն հիմնուած էին երկու դրացի տէրութեանց յարաբերութիւնները։ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ համաձայնութիւնը արդէն եւրոպայի խաղաղութիւնը ապահոված է և Ռուսիա միշտ իր խաղաղասէր քաղաքականութեան հետամուտ պիտի ըլլայ։»

Ռուսական ուրիշ լրագիրներ ալ համանման լեզու մը կը գործածեն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ.—Սպանիոյ նախարարապետ Պ. Սիլվէլա, անցեալ հինգշաբթի, Ծերակոյտին մէջ յայտարարեց թէ բանակցութիւններ կը կատարուին Սպանիոյ և Մ. Նահանգաց միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացնելու և դաշնագրութիւն մը կնքելու, որով Մ. Նահանգաց հետ վերսկսին բարեկամական յարաբերութիւնները։ Առեւտրական դաշնագրութիւն մըն ալ պիտի կնքուի։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.— Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ արեւելեան Չինու երկաթուղիին այն մասը որ Նիքօլօք քաղաքը կը միացնէ Մանչուրիոյ սահմանագլուխին, յուն. 13 ին բացուեր է։

ՍԱՄՈԱ.— Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ ծերակուտական Ճոնս բանաձեւ մը ներկայացուցեր է որով կ'առաջարկէ նորէն նկատողութեան առնել՝ Ծերակոյտին այն որոշումը որ կը վաւերացնէ Սամոայի դաշնագրութիւնը։ Այդ բանաձեւը Մ. Նահանգաց սահմանադրութեան տրամադրութեանցը համապատասխան ըլլալով, դաշնագրութիւնը հիմա գործադրելի չէ և նախագահ Պ. Մաք Քինլի պիտի չկրնայ զայն ստորագրել։ Ծերակոյտը թէև նորէն պիտի վճռէ, սակայն բնաւ տարակոյս չի վերցներ թէ դաշնագրութիւնը վերջնապէս պիտի վաւերանայ։

ՆԱՒԱԲԵԿՈՒԹԻՒՆ — Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ ռուսական Բոլթավա առաջին կարգի զրահաւորը, անցեալ երեքշաբթի, Լէպաուի մօտ (Պալթիկ ծով) խրեր է և հիմա վտանգաւոր դիրքի մէջ կը գտնուի։

ԱԶԴ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Արեւելեան երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն 180 րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ հրապարակաւ յունուար 18)30 ի օրը ճիշդ կէս օրին, Օսմ. Հանր Պարտուց վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ, աջակցութեամբ Օսմ. Կայս. Պանքայի։ 1—4

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ.— Միթիլիի կառավարիչ անուանուեցաւ Սագըզի կառավարիչ Րէշիտ փաշա, որուն յաջորդեց Միթիլիի կառավարիչ Հըֆզի փաշա։

—Ուլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Բ. Դրան Թարգմանութեանց սենեակին արաբերէնի թարգմանիչներէն Աբտիւրրահման էֆ. ին, Սալիսէի աստիճան, Ատալիոյ պատժական դատարանին նախագահ Շէվքէթ էֆ. ի։

—Ալմասլը Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Մէտինէի հրամանատար և կայս. սպասաւոր թիկնապահ Օսման փաշայի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպանատան խորհրդական Պառոն Պրաունի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Բոկաչէրի, երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ երրորդ թարգման Պ. Օթոյի, երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ երրորդ թարգման Պ. Բոլոսայի ու չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ կցորդ Պառոն ֆոն Զուրտէնչքի և Պառոն Պիրանց ֆոն Քալլէչէի։ Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Պանտըրմայի բժշկապետին տօքթ. Ազարեան էֆ. ի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆաքաթ՝ Կ. Պոլսոյ աւստրիական դեսպանատան խորհրդականին կնոջ՝ ֆոն Պրաուն Պառոնուհիին։

—Իմթիազի արծաթ շքանշան՝ Ե. զօրաբանակին (Սուրիա) պիտոյքներու ճիւղին նախագահ Մէհմէտ Եուսուֆ փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Երէկ իրիկուն, երեքշաբթի, Պարսից դեսպան Ալաէտտէվլէ Վէքիլ Միրզա Մահմուտ խան պատիւ ունեցաւ Եըլտըզի կայս. պալատան մէջ իֆթար ընելու և յետոյ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ԻՖԹԱՐ.—Ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշա, առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշա և ելմտական նախարար Րէշատ պէյ երկուշաբթի իրիկուն կայս. պալատան մէջ իֆթար ընելով, արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՎԻԷՆՆԱՅԷՆ առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրուան իրիկունը կայս. պալատան մէջ տրուած սեղանին ներկայ գտնուեր է նաեւ օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ.—Մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Աղեքսանդրիոյ Յունաց Պատրիարքին վերջնական ընտրութիւնը կատարուեր է։ Երուսաղէմի միաբանութենէն Նազարէթի մետրապոլիտ Տ. Փոթիոս Բէյրօղլու 169 ընտրողներու 159ին քուէով Աղեքսանդրիոյ Պատրիարք ընտրուեր է։ Բէրայի եպիսկոպոս Տ. Գերմանոս Գարավանկէլի 8 քուէ ստացեր է, և Թէպաիտի արքեպիսկոպոսն ալ երկու քուէ։ Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք. Տ. Փոթիոսի ընտրութիւնը խիստ հաւանական կ'երեւար։ Ընտրութեան արդիւնքը Եգիպտոսի Խտիւին կողմէ Բ. Դրան պիտի մատուցուի վաւերացուելու համար։ Կայս. Պէրաթը տրուելէ ետքը Աղեքսանդրիայէն պատգամաւորութիւն մը Երուսաղէմ պիտի երթայ, նորընտիր Պատրիարքը իր պաշտօնատեղին առաջնորդելու համար։ Երուսաղէմի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Տ. Փոթիոսի ողջերթ մաղթելու արարողութեանց համար։ Նորընտիր Պատրիարքը ուսեալ անձնաւորութիւն մըն է։ Յունարէնէն զատ գիտէ օսմաներէն, արաբերէն, ֆրանսերէն ու ռուսերէն. նաեւ կատարելապէս տեղեակ է եկեղեցական պատմութեան։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ. — Ելմտացոյցի յանձնաժողովը նկատողութեան առնելով մաքսային այն սակացոյցը որ տակաւին գործադրութեան մէջ չէ, նկատելով որ այդ սակացոյցին համաձայն մաքսի փոխարէն ապրանք առնելը արգիլուած է և թէ ապրանքներուն ծանրութիւնը կշռուելով ըստ այնմ մաքս պիտի առնուի, և նկատելով որ այդ սակացոյցը եթէ գործադրուի, տէրութեան գանձուն համար շահաւոր պիտի ըլլայ, քանի որ մաքսի փոխարէն ապրանք ընդունելու դրութեան պատճառաւ գործուած զեղծումներուն առաջքը պիտի առնուի, որոշեց տեղեկագրել Բ. Դրան թէ նոր սակացոյցին գործադրութիւնը անհրաժեշտ է։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ որոշմամբ մէկ տարի եւս աւելցաւ այն պայմանաժամը որով Սյուրնի Նահանգին մարդահամարի տոմարներուն մէջ չարձանագրուած անձերէն մինչեւ մէկ տարի դրամական տուգանք պիտի չառնուի։

ԲԱՐԻԶԷՆ առնուած լուրերու նայելով, Թիւրքհան փաշա ու Նուրի պէյ որոնք Լա Հէյէն վերադարձած են, տակաւին Ֆրանսայի մայրաքաղաքը կը գտնուին և քանի մը օրէն ետքը ճամբայ պիտի ելլեն Կ. Պոլիս դառնալու համար։

ՍԱՄՍՈՆԻ Իտատիէ վարժարանին համար նոր շէնք մը պիտի կառուցուի երկու հազար ոսկիի ծախքով։ Յատակագիծը ղրկուած է կրթական նախարարութեան, վաւերացնելու համար։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանի քաղաքային ճիւղին մէջ ալ մարձելու (մասաժ) դրութիւնը դաս պիտի տրուի, ինչպէս կայ Եւրոպայի համանման վարժարաններուն մէջ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ. — Ձեռնհաս պաշտօնարանը, կ'ըսէ Իգտամ, իմանալով որ վաճառական Մախոխեան էֆ.ի կողմէ Տրապիզոն ղրկուած խոշոր ժամացոյցներուն մէջ թանկագին ապրանքներ կան մաքսէ փախցուած, հեռագրած էր Տրապիզոնի մաքսային տեսչութեան որ անմիջապէս վար դնէ այդ ժամացոյցները։ Արդ, կը յարէ Իգտամ, Տրապիզոնի մաքսատունը վար դրեր է այդ ժամացոյցները ու քննելով տեսեր է թէ ժամացոյցին մեքենաներուն մէջ զետեղուած են տասնըհինգ հատ ոսկի ժամացոյց, ադամանդէ զոյգ մը օղ, ադամանդ մատանի մը, ոսկի մէտայեոններ, եայլն։ Ասոր վրայ Մախոխեան էֆ. տեղական կառավարութեան դիմելով դատ բացեր է մաքսատան դէմ, կատարուած դատավարութեան պահուն հաստատելով որ այդ ապրանքները մաքսէ փախցուած են, դատարանը որոշեր է մաքսը գանձել Մախոխեան էֆ. է, սակայն կը յարէ Իգտամ, այս վերջինը մաքսը վճարել ուզած չըլլալով, ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեր է վաճառել այդ ապրանքները, գոյացած հասոյթէն զեղչել վաճառման ծախքերը և մնացածին կէսը իբր հասոյթ արձանագրել։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպանը ու Տիկին Նովաքովիչ երէկ առտու Նիշէն Կ. Պոլիս եկան եւրոպական կառախումբով և Սիրքէճիի կայարանին մէջ ընդունուեցան դեսպանատան պաշտօնեաներուն կողմէ։

ԲԱՄՊԱԿԻ գինը նորէն մեծ բարձրացում մը կրեց եւրոպական հրապարակներու վրայ։

ՄԱՀԱՑՈՒԹԵԱՆ.— Դեկտ. 27էն մինչև յունուար 10, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 514, որոնց 4ը՝ կեղծմաշկէ, 4ը՝ հարսանիթէ, 1ը՝ ծաղկախտէ, 14ը՝ թիփոյէ, 50ը՝ շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսները զանազան ախտերէ։

ԻԶՄԻՐԷՆ յունվար 6/18ին կը գրեն թէ այդ թուականէն առաջ մինչեւ ութ օր առատ անձրև տեղացեր է ամբողջ Այտընի նահանգին մէջ։ Մանիսայի ընդարձակ և բարեբեր դաշտին մէջ երկրագործութիւնը նպաստաւոր վիճակի մէջ է։ Ամէն կողմ գարիի և ցորենի վարուցանը շատ լաւ պայմաններու մէջ կը կատարուի։ Այտընի մէջ ձիթենիները, թզենիները և ընդհանրապէս պտղատու բոլոր ծառերը կ'օգտուին անձրևներէն։

—Իզմիրէն կը գրեն Քոնսթանթինուբոլիս թէ տեղւոյն Նամական տնօրէն Շիւքրի էֆ. շինութեանց համար մեծամեծ գումարներ ծախսած ըլլալով, Նահանգին Իտարէի ժողովին որոշմամբ դատապարտուեր է երկու տարուան պայմանաժամով պաշտօնէ զրկուելու։

ԳԱՆՏԻԱՅԻ (Կրետէ) էվգաֆի հաշուակալ Մէհմէտ Շէվքի էֆ. հանգստեան կոչուեցաւ 562 ղրշ. ամսաթոշակով։

ՊՈՄՊԷՅԻ օսմ. հիւպատոս Գաւրի պէյ երէկ պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ այն հարիւր չափ զբօսաշրջիկները որոնք Արկոնոթ շոգենաւով Պոլսոյ նաւահանգիստը եկած էին, երէկ Աղեքսանդրիա ուղեւորեցան Սուրիոյ ճամբով։ Շոգենաւը մեկնելէ առաջ մինչեւ Դավ.-գ երթալով վերադարձաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան, առջի օրը, Հանրային Պարտուց պաշտօնատունը գնաց, սակայն Պ. Պէռժէ բացակայ ըլլալով այցետոմսը թողուց։

ԿԷԼԻՊՈԼԻԷՆ կը գրեն թէ օդերը այս տարի բոլորովին աննպաստ են երկրագործներուն։ Գիւղացիները նեղութեան մէջ են և հետեւաբար կարօտ՝ կայս. կառավարութեան աջակցութեանը։

ՕՍՄԱՆ ՏԻԿՆԱ ԳԵՐԻ ԲՌՆՈՒԱԾ. — Գահիրէէն կը հեռագրեն Տէյլի Թէլէկրաֆի թէ եգիպտական զինուորները, գերի բռնելով Օսման Տիկնան, Սուաքին տարեր են։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ Կէլկիթ գաւառակին գայմագամ Թահսին էֆ. Օֆ գաւառակը փոխադրուած և անոր յաջորդած է Օֆի գայմագամ Մէհմէտ Սաատք էֆ.։

ԳԱԲՈՒ ՏԱՂԻ (Կիզիքոս) մետրապոլիտ Տ. Նիքոդիմոս մեռեր է 74 տարեկան։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչական Խորհուրդին առաջին քարտուղար Սալի պէյ որ մաքսային Խորհուրդին անդամ կարգուած է, պիտի պահէ նաեւ իր նախորդ պաշտօնը։

ՓԷՆԷՐԻ պուլկարական եկեղեցիին մէջ, առջի գիշերը, գողեր մտնելով մեծարժէք խաչեր գողցեր են։

ՀՐՁԻԳՈՒԹԻՒՆ.— Երէկ պատմեցինք թէ Ղալաթիոյ Նիւքօսէ Գոլօրըմի Քիւչիւք Հէնտէք փողոցին մէջ աքարթըմանի մը սենեակը այրած էր։ Այդ մասին առնուած նորագոյն լուրերու նայելով, աքարթըմանին վարձակալն է Արոն Լիպովից որ պատրաստ հագուստի վաճառատան մը մէջ դերձակ է։ Ասոր կինը վարձու կու տար աքարթըմանին սենեակները։ Հրդեհէն առաջ, այսինքն ուրբաթ օրը, վերի յարկէն սենեակ մը ամսական երեք մէճիտիէի վարձած էր անծանօթ հէլլենացի մը որ երկու ժամ ետքը սնտուկ մը տարած էր իր վարձած սենեակը։ Կիրակի գիշեր, առտուան դէմ, անկողինը պատռելով չոր խոտերը սենեակին մէջ և սանդուղին վրայ ամէն կողմ կը տարածէ, վրան ալ քարիւղ լեցնելով. յետոյ աքարթըմանին երրորդ ու չորրորդ յարկերը կը բռնկցնէ։ Հէլլէնացին քովի սենեակը բնակող կին մը իր երեք զաւակներով մուխէն կ'արթննայ և ձեռքը ճրագով մը դուրս կ'ելլէ. տեսնելով որ դուրսը տախտակամածը կ'այրի, կը սկսի պոռալ. տնեցիները կ'արթննան։ Այդ միջոցին հրձիգը տուներու տանիքներէն կը փախչի։ Ոստիկանութիւնը հասնելով կրակը կը մարէ։ Աքարթըմանին վարձակալը և ուրիշներ հարցաքննութեան ենթարկուած են, սակայն հրձիգը տակաւին չէ գտնուած։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ.—Փէնէրի մէջ Զիսօ անուն գինեպանի մը զօքանչը՝ Զոյի, երէկ, տանը վերի յարկի պատուհանէն փողոց նայած ատեն, հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով վար ինկաւ և գանկը ջախջախուելով անմիջապէս մեռաւ։

ՈՃԻՐՆԵՐ.— Առջի գիշերը, ժամ 2ին Փէնէրի Լոնճա Թաղին մէջ ոճիր մը գործուեցաւ։ Փէնէրցի Ալէքօ անուն վայրի մի չարագործ մը իր ընկերներուն՝ Քոչոյի, Արիսթիտիի և Թէոլողոսի հետ կ'արբենար գինետան մը մէջ։ Մէջերնին կռիւ մը ծագելով հետզհետէ սաստկացաւ։ Ալէքօ դաշոյնը քաշելով մխեց Քոչոյի կուրծքը ու ձախ ուսը։ Ոստիկանութիւնը հասնելով ոճրագործը ձերբակալեց։ Քոչօ որ 23 տարեկան երիտասարդ մըն էր նիհար կազմով, վէրքէն հոսած արիւնին հետեւանքով մեռաւ։ Ոճրին շարժառիթը անծանօթ թշնամութիւն մը ըլլալ կը կարծուի։ Ալէքօ հարցաքննուելով ուրացաւ և ըսաւ թէ ոճիրը ուրիշին կողմէ գործուած է։

—Նէտիգուլէի Գազըր Չէշմէ Թաղին մէջ, երէկ Մանճուտ ու Խալիլ անուն երկու եղբայրներ իրենց ձիերուն վրայ մորթ բեռցնելու առթիւ կռուեցան։ Խալիլ դաշոյնը քաշելով մխեց եղբօրը ձախ կողը և ծանրապէս վիրաւորեց։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։ Վիրաւորին վիճակը անյոյս է, վէրքը շատ խորունկ ըլլալուն համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Նպաստից Յանձնաժողովը երէկ չէկրցաւ իր նիստը գումարել անդամներուն մեծագոյն մասին բացակայութեանը պատճառաւ։ Անդամներէն Մանկունի Տ. Վահրամ եպիսկոպոս և Թէլեան Բարթող էֆ. միայն ներկայ էին, որոնք նախնական խորհրդակցութիւն մը ունեցան գաւառներէ հասած կարօտութեան գիրերուն նկատմամբ։

—Մոսկուայի ծանօթ բարերար Պ. Իսահակ Ժամհարեանց կարեւոր գումար մը եւս ղրկած է Պատրիարքարան, Մարաշի Որբանոցին մէջ արհեստական ճիւղ մը հաստատելու համար։

Նպաստից Յանձնաժողովը իր յառաջիկայ նիստին մէջ պիտի խորհրդակցի նոյն որբանոցին մէջ իսկոյն արհեստական ճիւղ մը հաստատելու միջոցներուն վրայ, բարերարին կամքին համաձայն։

—Աւանդական սովորութեան մը համաձայն անուանակոչութեան տօնին օրը Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդը կը Պատարագէ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ. ըստ այնմ Տ. Գէորգ եպիսկ. Երեցեան վաղն առաւօտ պիտի պատարագէ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ և այս առթիւ պատրիարքական յանձնարարութեան համաձայն, ի պատիւ Ս. Յակոբեանց միաբանութեան, հանդիսաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի նորոգ հանգուցեալ Տ. Երեմիա արքեպիսկոպոսի հոգւոյն համար։

Ս. Պատրիարք Հայրը այս գիշեր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ պիտի մնայ և վաղը պիտի նախագահէ հոգեհանգստեան արարողութեան։

—Մայրաքաղաքիս Թաղային վարժարաններու 1899—1900 տարուան վիճակացոյցը հրատարակուած է, որմէ կը հասկցուի թէ մայրաքաղաքիս 40 թաղային վարժարաններուն մէջ՝ 5351 երկսեռ աշակերտներ կը յաճախեն և 282 ուսուցիչներ կը պաշտօնավարեն, որոնց համար ամսական 83,556 ղրուշի գումար մը կը ծախսուի, որուն 51,353 ղրուշը եկեղեցիներու սնտուկէն, 26,935 ղրուշը՝ աշակերտներու թոշակէն և 4435 ղրուշը՝ դանձանակէ կը գոյանայ։

Այս վիճակացոյցէն դուրս կը մնան մայրաքաղաքիս պետական և զանազան հայ ու օտար վարժարաններ յաճախող ուսանողներն ու ուսանողուհիները, որոնց թիւն է 2280, հետեւեալ ստորաբաժանմամբ.

Պետական վարժարանները յաճախող՝ 300 մանչ։ Մասնաւոր հայ վարժարաններ յաճախող 600 մանչ և 340 աղջիկ։ Հայ-Հռոմէական և բողոքական վարժարաններ յաճախող՝ 200 մանչ և 85 աղջիկ։ Օտարազգի վարժարաններ յաճախող՝ 380 մանչ և 460 աղջիկ։ Ղալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանը կը յաճախեն 55 ուսանողներ ու կը պաշտօնավարեն 17 ուսուցիչներ։

Նոյն վիճակացոյցին մէջ կը տեսնուի նաեւ 1897-1900ի չորս տարուան բաղդատական վիճակացոյցը.

1897ին 3825 աշակերտ, 199 ուսուցիչ և 58,383 ղրշ. ամսական ծախք։

1898ին 4,483 աշակերտ, 249 ուսուցիչ և 63,953 ղրշ. ամսական ծախք։

1899ին 4,923 աշակերտ, 274 ուսուցիչ և 77,300 ղրշ. ամսական ծախք։

1900ին 5,351 աշակերտ, 282 ուսուցիչ և 83,556 ղրշ. ամսական ծախք։

—Ատաբազարէն կը գրեն մեզ. «Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ, քաղքիս Ս. Ստեփաննոս Թաղին համանուն եկեղեցիին վերնատունը որ արդէն երկրաշարժէն պատճառաւ խարխուլ վիճակի մը մէջ կը գտնուէր, կիսովին փլաւ, սարսափի մէջ ձգելով ներկայ ժողովուրդը։ Այս արկածէն խրատուած, Թաղեցիք յաջորդ օրն իսկ Թաղ. Խորհրդարան դիմելով, խնդրեցին որ իսկոյն եկեղեցիին վերաշինութեան սկսուի, հարկ եղած արտօնութիւնը ձեռք ձգելով։ Չենք գիտեր թէ այս դիմումը ի՛նչ արդիւնք պիտի ունենայ. նոյն իսկ կը տարակուսինք որ Թաղ. Խորհուրդը եկեղեցւոյն վերաշինութեան սկսի. որովհետեւ ասկէ 17 տարի առաջ արդէն, այդ վերաշինութիւնը գլուխ հանելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ, հանգանակութիւն կատարուեցաւ, դրամ հաւաքուեցաւ, պատկերներ գնուեցան, ու մարդ չի գիտեր թէ ի՛նչ եղան բոլոր ասոնք։ Այդ յանձնաժողովին կ'անդամակցէին նոյն Թաղին քահանան, Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետը, եւ քաղքիս միւս երեք Թաղերէն մէկ մէկ ազդեցիկ անձեր։»

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ԿԱՐԻՆ, 31 դեկտ. 99

Արեւելքի 4190 թիւին մէջ հրատարակուած «Ընդօրինակելու մարմաջը գրել փափաքողներուն քով» յօդուածին հեղինակը, Պ. Բ. Զ. վերջերս Արեւելքի մէջ հրատարակուած իմ մէկ մանկավարժական գրութեանս առթիւ, ի միջի այլոց դիտել տուած էր թէ Արեւ. Մամուլի մէջ իր հրատարակել տուած «Վարժարաններու շուրջը» յօդուածներու շարքին մէկ քանի կէտերը օրինակած էի։

Կը փութամ այս երկտողով յայտարարել թէ 4 ու կէս տարիէ ի վեր դժբաղդաբար չեմ տեսած Արեւ. Մամուլի երեսը. Գալով իմ յօդուածիս, անոր նախագծել Նիւթը ասկէ քանի մը ամիս առաջ ֆրանսական պարբերաթերթէ մը (Le Volume) թարգմանած և Նիւթի մշակութեամբ վերջերս ընդլայնելով՝ Արեւելքի ղրկած էի հրատարակութեան խնդրանօք։

Հետեւաբար բոլորովին անտեղի են Պ. Բ. Զ.ի ըրած նկատողութիւնները՝ իր ակնարկած յօդուածներուն ինչ ինչ կէտերու կրկնութեան կամ ընդօրինակութեան վերաբերմամբ, թէեւ իր յայտնած սկզբունքին գաղափարակից եմ արդէն։

Կ'երեւայ թէ Պ. Բ. Զ. ալ նոյն աղբիւրէն օգտուած է (Le Volume) իր յօդուածներուն համար։

Խնդրելով որ ներկայս հրատարակէք,
Մնամ, Լայն
Ա. ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Յունուար 21ի թերթերէն)

ԹՈՒԿԷԼԱՅԻ ՎՐԱՅ

Վիլեոէն-Լակէրէն, վերին Թուկէլայի վրայ, յունուար 17 թուականով կը հեռագրեն Լօրէնսօ-Մարքէզի ճամբով.

«Առջի գիշերը հանդարտ անցաւ. միայն յառաջապահները փոքր ընդհարումներ կատարեցին։ Այս առտու կանուխ Անգլիացիները նոյն դիրքին վրայ կը մնային և իրենց բոլոր թնդանօթները գետին միւս եզերքը չէին տարած։ Հրետանի մը Զուարթքօփի բլուրներէն սկսաւ կրակ ընել Պօէրներու դիրքերուն վրայ։ Առտուան ժամ 5ին թնդանօթաձգութիւնը շատ բուռն էր. անգլիական նաւային հինգ թնդանօթներ միշտ կրակ կ'ընէին Պօէրներուն մէկ պատնէշին վրայ։»

—Սփիրմէնի բանակատեղէն յունուար 19 թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նոյն օրը անգլիական նաւային թնդանօթները կը ռմբակոծէին Պօէրներուն դիրքը։ Ալիս լերան դիմացը բարձունքի մը վրայ Պօէրներու խումբ մը տեսնուած է։ Ուօրէն զօրավարը փութով առաջ կը տանի իր պատրաստութիւնները։

—Լոնտոնի լրագիրները, Սփիրմէնէն առնուած հեռագիր մը ատնելով, նորագոյն տեղեկութիւններ կու տան Աքթընհօմի ճակատամարտին վրայ։ Պօէրները 300 հոգի էին և ունեցան տասնըհինգ մեռեալ։ Սըր Րըտվէրս Պըլըր անցեալ ուրբաթ առտու այցելեց Ուօրէն զօրավարին բանակատեղը։ Բօթկիթէրս-Տրիֆթէն Թուկէլան անցնող Անգլիացիները բանակած են գետակին հիւսիսային եզերքը։

—Քոլէզպէրկի մէջ Պօէրներուն հետ գտնուող լրագրի թղթակից մը աս տեղեկութիւնները հաղորդած է յունուար 18 թուականով.

«Անգլիացիները շաբաթ օրը փորձեցին խզել Պօէրներուն հաղորդակցութեան գիծը Աչթէրթանկի հետ. բայց չը յաջողեցան և կորուստ ալ ունեցան, վասն զի Բրէթօրիեայէն ու Եօհաննէսպուրկէն զինուորներ օգնութեան հասած էին։ Այսօր Անգլիացիները փորձեցին յարձակիլ Տըլլըրի հրամանատարին գրաւած դիրքին վրայ, բայց ետ քաշուեցան՝ Պօէրներուն արձակած ռումբերէն հալածուելով։ Անգլիացիներուն կողմէ Վաղոն Պրայճի վրայ կատարուած յարձակում մըն ալ ետ մղուեցաւ։ Այդ յարձակումը արդիւնք էր այն յարձակումին զոր Պօէրները ըրին Անգլիացիներուն մէկ դիրքին վրայ։ Պօէրները կորուստներ պատճառեցին Անգլիացիներուն և իրենք ալ մէկ մեռեալ ու երկու վիրաւոր ունենալէ յետոյ ետ քաշուեցան։ Ռենսպուրկի շուրջը ամէն օր բուռն թնդանօթաձգութիւն մը կը կատարուի առանց արդիւնքի։»

ՕՐԱՆԺԻ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԿՈՂՄԸ

Ռենսպուրկէն ուրբաթ օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ֆրէնչ զօրավարը նոյն օրը իր բանակին ձախ կողը յառաջացուցեր է ութ մղոն դէպ ի արեւելք, ուր ջրարբի լաւ տեղ մը գտեր է։ Պօէրները ընդդիմութիւն չեն ըրեր։ Ֆրէնչ զօրավարին բանակատեղը կը գտնուի Սլինկէրսֆոնթայնէն 8 մղոն դէպ ի արեւելք և Նորվալի կամուրջէն 15 մղոն հեռու։

ՊՕԷՐՆԵՐՈՒՆ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Անգլիացիները կ'ըսեն թէ պատերազմը սկսելէն ի վեր Պօէրներուն ամբողջ կորուստն է (մեռեալ կամ վիրաւոր) 500 Մէյֆէքինկի մէջ, 300՝ Քիմպըրլի, 400 Պէլմօնթ, 250՝ Կրասբան, 400՝ Մոտտըր-Ռիվըր, 700՝ Մակէրսֆոնթայն, 100՝ Բուրուման, 75՝ Տուկլաս, Ֆրէնչ զօրավարին կատարած ճակատամարտին ատեն՝ 300, Կէթէյքըր զօրավարին կատարած ճակատամարտին ատեն՝ 100, Կլէնքօէի մէջ՝ 300, Էլանտսլակթ՝ 600, Լէտիսմիթ՝ 2000 ուրիշ տեղեր՝ 400. ընդհանուր գումար 6425։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ

Մ. Նահանգաց Ծերակոյտը ընդունեց բանաձեւ մը որով կ'առաջարկուի հարցնել նախագահ Պ. Մաք Քինլիի թէ Թրանսվալի կողմէ ո և է անձ ուղարկուա՞ծ է իբր այդ երկրին ներկայացուցիչը ճանչցուիլ և թէ այդ տեսակ խնդիրք մը եթէ ստացած է, ի՛նչ պատճառներով մերժուեր է։ Ծերակոյտին մէջ վիճաբանութիւն կատարուած միջոցին ծերակուտական Հօլ բանախօսութիւն մը արտասանելով ըսեր է.

—«Անգլիոյ բարեկամ եմ, և կը ցաւիմ որ այդչափ մեծ տէրութիւն մը կը ջանայ ջախջախել փոքր Հանրապետութիւն մը, քանի որ Անգլիա կը յայտարարէ թէ ազատասէր երկիր մըն է։»

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ

Անգլիոյ Նախարարաց Խորհուրդը ուրբաթ օրուան գումարմանը մէջ որոշեց ընդհանուր գիծերը այն յայտարարութեանց զորս Լորտերու Ժողովին և Երեսփ. Ժողովին մէջ պիտի ընէ պատասխանելով ընդդիմադիր կուսակցութեան հարցապնդումներուն։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պուլկարիոյ Ֆէրտինանտ իշխանը հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Ռուսիոյ պատերազմական Նախարարին.

«Կ'ուզեմ, Նոր Տարուան առթիւ, ողջունել ձեզ և ձեզմով Ռուսիոյ ամբողջ քաջարի բանակը. Նաեւ կը մաղթեմ որ յաջողիք ձեր ամէն ձեռնարկներուն մէջ։»

Պատերազմական Նախարար Քուրոբաթքին զօրավարն ալ փոխադարձաբար շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Ֆէրտինանտ իշխանին։

ՍՈՎԸ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Կալկաթայէն ուրբաթ օրուան թուականով հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Հնդկաստանի կառավարութեան երկրագործութեան նախարարը, փոխարքային նախագահութեամբ գումարուած Խորհրդի մը մէջ խօսելով, ըսեր է թէ Հնդկաստանի սովը մինչեւ մարտի վերջը չորս միլիոն անգլիական ոսկիի ծախք մը պիտի պատճառէ կառավարութեան և թէ 49 միլիոն հոգի սովէն կը նեղուին։ Փոխարքայ Լորտ Քըրզըն խօսելով ըսեր է թէ խիստ ընդարձակ երկիրներ սովէն կը նեղուին։

ՁՄԵՌԸ

Օտեսայի ու Նիքօլայէվի նաւահանգիստները սառած են, որով նաւագնացութիւնը դժուարութեան կը հանդիպի։ Սառոյցները այնչափ հաստ են որ սառոյց կոտրող մեքենաները չեն կրնար գործել։ Նաւահանգիստի պաշտօնեաները այդ գործին համար տուրք մը կը գանձեն նաւերէն։ Անգլիացի շոգենաւի տէրերը այդ տուրքէն վնասուած ըլլալով բողոք մատուցեր են Անգլիոյ դեսպանին միջոցաւ։

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԳԼ. ԸՆԿ.
Հաստատուած 1852ին

Կեդրոնական գրասենեակ ընկերութեան յԱնգլիա «Լանքաշայր Ինշուրընս Պիլտինկ Էքսչէնճ Սթրիթ, Մանչեսթըր։
Դրամագլուխ անգլ. ոսկի 3,000,000
Պահեստ » » 1,574,400

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ
Հրդեհի ապահովագրութիւն ամէն տեսակ սեպհականութեանց վրայ, ինչպէս քարաշէն և փայտաշէն տուներ կարասիք, վաճառականական ապրանք, եւն, եւն, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ս է, կերպով։

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ
Այս ընկերութիւնը ամէնէն նպաստաւոր պայմանները կ'ընծայէ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներուն։

ՊԱՅՄԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՏԵՍԱԿ ՄԸ
Տիեզերական ապահովագիր, անվիճելի, առանց սեղմումի և շահուց մասնակցութեամբ։
Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն
ՊՈՆՏ ՍԷԼԸՐ և ԸՆԿ.
☞ Թիւ 4, Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա
63—104

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 յունուար. — Հանրային կարծիքը բուռն յուզման մէջ կը մնայ դեռ, կարեւոր լուրերու բացակայութեան պատճառաւ։ Վերջին հեռագիրներ կ'ըսեն թէ զօրավար Պուլըր իր յառաջխաղացումը կը շարունակէ դէպ ի Լէտիսմիթ։ Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ զօրավար Ուօրըն կը շարունակէ առաջանալ, թէեւ շատ յամրօրէն։ Պատերազմական նախարարութիւնը ոչ մէկ լուր հաղորդեց։

ԼՈՐՏ ՌՕԶՊԷՐԻԻ ՃԱՌԸ

ԼՈՆՏՈՆ. — Նախկին նախարարապետ Լորտ Ռօզպէրի Չաթամի մէջ ճառ մը արտասանելով ըսաւ թէ կատարեալ վստահութեամբ կը կարծէ որ անգլիական բանակին ձախողումներու շրջանը վերջնականապէս գոցուած է։ Լորտ Ռօզպէրի ըսաւ նաեւ թէ պէտք է դասեր քաղել արդի դէպքերէն. ասկէ զատ, յայտարարեց թէ Խորհրդարանէն պիտի պահանջէ Ազգ. Պաշտպանութեան գործին վերակազմութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ. — Բօսթ նոր յօդուած մը հրատարակելով կ'ըսէ թէ Անգլիա բնաւ մինակ չպիտի մնայ, որովհետեւ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ համաձայնութեան ամէն ծրագիր կեղծիք մըն է միայն։

ԱՍՈՄՓՍԻՈՆԻՍԹՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

ՓԱՐԻԶ. — Այսօր պատժական իններորդ ատեանին առջեւ շարունակուեցաւ Ասոմփսիոնիսթ Հայրերու դատը, առանց միջադէպի։ Ընդհանուր դատախազ Պիւլօ իր պահանջման ճառին մէջ պահանջեց լուծել այդ միաբանութիւնը իբր ապօրէն ընկերակցութիւն մը։ Վաղը պիտի լսուին փաստաբաններու պաշտպանողականները։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԻՇԽԱՆԸ

ՑԷԹԻՆԷ. — Կը ծանուցանեն թէ Սեւ Լերան Նիքօլա իշխան առաջիկայ փետրուար ամսուն մէջ պիտի այցելէ Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր։

VIN DE PEPTONE
Ծանր հիւանդութիւններու ապաքինումը յաճախ նոյն իսկ հիւանդութիւններէն աւելի գէշ կացութեան մը մէջ կը ձգէ ենթական, եթէ երբեք անիկա չը գործածէ Շաբօրոյի Պէբթօնի գինին՝ որուն իւրաքանչիւր գաւաթի չափին մէջ կը գտնուի 10 կրամ կովու միս և որ առանց ուրիշ սնունդներու հարկը զգացնելու, կը սնուցանէ ախորժակ չունեցող հիւանդները, ինչպէս նաև անոնք՝ որոնք ինքզինքնին անտրամադիր կը զգան ամենափոքր բան մը անգամ ուտելու։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	25	05 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	25	06
Ամէնէն վար գին	»	25	05
Բումէլիի Երկթ. զոց.	Ֆր.	125	50
Ամէնէն բարձր գին	»	125	75
Ամէնէն վար գին	»	125	50

ԲԱՑՈՒՄ 12 Յուն.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Փ. Կ.	25	04 ½
Բումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	125	25
Օսմանիյէ		429	—
Ռէժի		285	
Օսմ. Պանքա		12	62
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթ.		3	34
Երկրագործական Պանքա		—	—
Սօս. Օթ. Տանպ է Վալէօռ	Օ. Ո.	3	16
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթ.		105	—
» Ժուիսանս		225	—
» պարտաթ.	Ֆր.	483	—
Ֆէրքոսի ջուրի ընկ.	»	—	—
Քարոսի Կ. Պոլսոյ	»	476	—
Թրանսվալ	»	58	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	08
Բոլ Էմբէրիալ	»	98	
Քրիմից	»	51	10
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	10
Մէթալիք	»	94	10
Բուպլիք Ոզթաղրամ	Օ. Ո.	8	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ	169	20
» » » չէք	»	109	37 ½
Փարիզ » »	Ֆր.	109	12 ½
» » » չէք	»	109	27 ½
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	—	—
Վիեննա չէք	Ֆիօրի	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 23 Յուն.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	բաց.	Ղրշ.	23	15
	) զոց.	»	24	68
» » » Բ.			46	—
» » » Դ.		»	25	85
Օսմանիէ		»	429	—
Բումէլի երկաթուղի		Ֆր.	136	50
Օսմ. Ռէժի		»	287	—
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	565	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %		»	99	97
Քրէտի Լիոնէ		»	1019	—
Պանք տը Փարի		»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ		»	—	—
Իտալական Ռանթ		»	93	10
Սպանիական արտաքին		»	68	15
Թրանսվալ		»	56	—
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25	19
Դրամազեղչ		»	04	—

ՊԵՐԼԻՆ, 23 Յուն.

Օսմ փոխառութիւն 1886	մարք	112	75
Բումէլիի երկաթուղի	»	128	60
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	300

ՎԻԷՆՆԱ 23 Յուն.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	97	91
» Լոնտոնի վրայ	»	242	20
Բումէլիի երկաթուղի	»	128	75
Օսմ. Ռէժի	»	136	50

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տե՛ս 4րդ Երեսը

ՏՈՔԹՈՐ Կ. [illegible] ՆՍԱՍԵԱՆ որ տասն[illegible] որ Բժիշկ, Վիրա[illegible] յաջողակութեամբը [illegible] արակութիւնը, վերջերս [illegible] մը բրած է Եւրոպա, [illegible] մօտէն ուսումնասիրելու համար արդի վիրաբուժական գործողութեանց վերջին կատարելագործեալ դրութեանց ամէն մանրամասնութիւնները (techniques), և յաջորդաբար Եւրոպայի գլխաւոր բժշկական կեդրոններուն՝ Է. ՏԻՆՊՈՒՐԿԻ, ԼՈՆՏՈՆԻ, ՓԱՐԻԶԻ և ՎԻԷՆՆԱՅԻ հիւանդանոցներուն մէջ ժամանակիս էն նշանաւոր վիրաբոյժներուն ատարած գործողութիւններուն ն հետեւելով՝ ուսումնասիրած է, մանաւանդ կանանց ներքին գործարաններու, և որովայնի վրայ կատարուած ամէն գործողութիւնները (Laparotomie), և ասոնց համար պէտք եղած գործիքներն ալ հոգալով վերադարձած է այժմ իր բնակավայրը՝ ԻԶՄԻՐ։ Ուստի պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ պատրաստ է դարմանելու իրեն դիմող ամէն հիւանդները. կատարել ամէն տեսակ վիրաբուժական գործողութիւններ մարմնոյ որ և է մասին վրայ։ Կը տեղաւորէ կոտրած և խախտած (բրբէ, չբբէ) ոսկորները նորագոյն մեթոտներով։ Մասնաւորապէս յանձն կ'առնէ դարմանել ԿԱՆԱՆՑ ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները՝ ժամանակիս էն կատարելագործեալ կերպերովը։

Ամէն Ուրբաթ օր ձրի կը դարմանէ աղքատաց ԱԿԱՆՋԻ ԲԹԻ և ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւնները և վիրաբուժական գործողութիւններ կը կատարէ։
486 14—100

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ
Տարեգլխոյ առթիւ պատուարժան հասարակութեան մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ իւր
ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐՈՒ
մեծ մթերքին վրայ.
Միակ այցելութիւն մը բաւական է համոզել ամենէ դժուարահաճներն իսկ թէ՝
Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐԸ
ԱՄԵՆԷՆ ԼԱՒ
ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱԺԱՆ ԵՆ
501 7—104

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ
Թէմպէքիի հասոյթներով երաշխաւորուած 4 առ հարիւր տոկոսաբեր օսմ. Բրիօրիթէ պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ պարտաթուղթերուն թիւ 2 կտրոնները, որոնց պայմանաժամը կը լրանայ 1894ին, եթէ մինչեւ 31 յունվ.-12 փետրվ. 1900 ներկայացուած չըլլան վճարուելու համար, պիտի ջնջուին։
Տնօրէնութիւն
3—8

ԼԻՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Հիմնեալ 1828—1829ին
1828
L'UNION
DE PARIS
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂԻՆ
97 Միլիոն
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂԻՆ
137 Միլիոն
Ընկերութեան դրամատունն է
ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Տնօրէն Սիմոն էֆ. Քոյումճեան
Կենաց ճիւղին տեսուչ Մինհրան էֆ. Տէր Ներսէսեան
☞ Պոլիս, Կալաթա, Թահտապոլսուն Խան, Օսմ. Պանքային դէմ։
[illegible]
Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1889
[illegible]
Տր. Ռ. ԱՍՏՐԼԱՏԵՐ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան [illegible]

ԷՔԻԹԱՊԼ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց
Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն
Միայն 20 տարեվճարով
Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի
(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ի նպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուանմէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը
Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ

489

ԿՈՒՐԾՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԻՐՕ Տ'ԻՓՈՖՈՍՖԻԹ ՏԸ ՇՕ

ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿԵՐ. դեղագործք
SIROP D'HYPOPHOSPHITE DE CHAUX
DE GRIMAULT & Cie

Բոլոր բժշկաց կողմէ յանձնարարուած է և կատարելապէս կը բուժէ ցնցուղի և թոքի հիւանդութիւնները. Նոյնպէս հարբուխները, ցնցղատապերը և, թոքախտաւորներու թոքերուն այտուցները կ'սպիացնէ և կը վանէ յարատեւ հազերն, որք հիւանդներուն յուսահատութիւն կը պատճառեն։ Իր ազդեցութեամբ գիշերային քրտինքները կը դադրին, ախորժակը կ'աւելնայ և հիւանդը շուտով կ'առողջանայ։

ՓԱՐԻԶ, 8, Վիվիէն փողոց
եւ բոլոր դեղարանաց մէջ

ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏԵՐ

(DRAGEES GELINEAU)

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿԸ, գլխաւորաբար ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (սարա) և տղոց յատուկ ՋՂԱՑԱՒՈՒԹԻՒՆԸ (ՀԷՎԱԼԷ) արագ և հիմնապէս բուժելու ամէնէն ազդեցիկ դեղը. ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Բժշկական լրագիր Ֆրանսայի)։

Կիներու ԱՐԳԱՆԴԱԽԵՂԴՈՒԹԻՒՆԸ (ԻՍԹԷՐԻ), ԴԻՒՐԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆԸ և քառասունէն յետոյ տարեկան հասակին մէջ սովորականի դադարումին հետեւանքով անոնց ենթարկուած հոգեկան հիւանդութիւնները կատարեալ յաջողութեամբ բուժելու ամէնէն ազդեցիկ դեղը ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Տոքթ. Բօլ տը Ռէյնիօն)։

—

ԺԷԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏԵրը մասնագէտ բժիշկներու կողմէ, շատ մը ՋՂԱՅԻՆ ՑԱՆՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ենթարկուողներու յանձնարարուած և հրաշալի արդիւնք ցոյց տուած է, ինչ որ առանց մեծ վտանգի ենթարկուելու կարելի չէր ձեռք բերել լոկ պրօմիւրի գործածութեամբ. այս հիւանդութեանց մէջ գլխաւորաբար կրնանք յիշել ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (սարա) Առողջապահական լրագիր Ֆրանսայի։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ 496 4—26

ՀԱՅՐԵ՛Ր ՄԱՅՐԵ՛Ր ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

Եթէ վտանգաւոր հիւանդութիւն մը կայ տղոց համար, ապահովապէս ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆ է։ Փոքրիկ անզգուշութիւն մը փորհարութեան դառն տանջանքին կ'ենթարկէ փոքրիկ անմեղներն. որոց սրտառուչ ճիգերն ու դէմքին թալկութիւնը հալումաշ կ'ընէ խեղճ մայրերը։ Ու՞ր են այն զուարթ մանկիկը. ու՞ր են անոր անվերջ ծիծաղներն ու ոստոստումները. աւաղ անոնց ամէնքը տեղի տուած են ընդհանուր տկարութեան մը որ աւ'աղ կը յամառի բժշկուիլ։ Մեծ մարդասէր մը սակայն, Բրօֆ. Կրէյ, ձեռք կառկառած է այս անմեղ հրեշտակներուն և վերջ տալու համար անոնց ենթարկուած փորհարութեան տառապանքին, երկար աշխատութենէ վերջ, յաջողած է հնարել ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՆ, որ խիստ քաղցրահամ օշարակ մ'է և վայրկենաբար կը բուժէ տղոց փորհարութիւնը։

Բարիզի մանկանց Հիւանդանոցներէն մին վարակուեցաւ փորհարութեան ախտով և սկսաւ մեծ կոտորած պատճառել։ Փոքրիկները հետզհետէ կ'ը նիհարնային և դեռ չծաղկած կը թոշնէին։ Հիւանդանոցին բժշկապետը, յուսահատ ամէն դեղէ ու դարմանէ, ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅ տուաւ մանկիկներուն և այս դեղին հրաշալի ազդեցութեան շնորհիւ փոքրիկ հիւանդներուն ամէնքն ալ քառասունութ ժամուան մէջ բժշկուեցան։ Այս պարագան հանրածանօթ ըրաւ ԷԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅ որ հիմա ամէն տան մէջ պատրաստ կը գտնուի։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 466 Բ 4—13

ՀԻՆ ԳԻՆԻ Երեսուներուք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, հանգուցեալ Մուխթար Ցալոբ աղայի տունը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տէր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
([illegible], Պէտ Զաքարեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենադժուարին ցաւած ակռաներն ալ անցաւ կը լեցնեն. ցաւակցութիւն և [illegible] պայմանաւ։

Նորաձեւ ակռանկար, ոսկի, ճոճակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, [illegible], ծամելութեան, և [illegible] երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև [illegible] և ամենակատարելագործեալ [illegible] միջոցաւ [illegible].

Ց. Գ. Զմեռները կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաև ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible] կրնան գտնել իրենց բնակարանն, Թիւ 1 [illegible] փողոց։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
Թուական մը
(.0 Սեֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմըն
Ցակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա ՈՒԻՍ ԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի ճամի հավլուսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօխ
Մաքրուճճըլար, Զարշըլը խան, Թիւ 21

194

ԼԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն. | 1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 280 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հօեօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօեօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմօն Նաքօ, » » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քօմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ

176

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենաճոխ Միջազգային Ընկ.ն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն յեւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլթիէ փողոց (Պուլվառ տէ 'Իթալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան շէնքերն այժմ կը վերաշինուին, ուստի իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոտր-Տամ տէ Վիքթուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պատրաստ գումարն է ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը գտնէ' 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնուելէն ի վեր' 1845' ապահովագրեալներու վճարուած' մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնչուն դրամով վճարելի շահերն են 14,400,000 ֆր., 1897էն 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կը պատկանին Ընկերութիւնն և որոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ Եթէ մասնակից էք, և կամ տակաւին չէք, խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իրրեւ հաստատեր գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. Նոյնպէս տարեվճարներու ետ առնելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի դէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Հ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ-Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիթալիս խան Ղալաթիա

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որք ամեն շաբաթ մեկնին Լիվըրբուլ և Ամերիկայի միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Բոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Օւրանիա	7263	Ատլաս	2393
Փաւոնիա	5587	Սարակոսա	2164
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2241
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1895
Ալէփփօ	2143	Մորոքքօ	1855
Թէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Կաթալոնիա	4845		

Դիմել առ.
ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէճիլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 57

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր
1898ի հասոյթք	34,775,462 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ'	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՐԷՊՊԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	27,000,000
Պահեստի դրամ	»	52,002,500
Տարեկան հասոյթ	»	70,339,912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիններով։ 572

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատի խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իբօֆօսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալատունք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան' բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ. առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնաբուժ անձերու դիմել Տքթ. Պաուլի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն և անարմատ ակռաները' արհեստական ամենազդեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, և այլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պաուլի' լիովին գոհ մնալու ամար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 Թիւ տունը։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Գօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Դօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Դօրսօ	895	Հիլօ	775	Մարդէլլօ	3709	Սիքքօ	1735
Արքօստօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասսանօ	1832	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սքէրօ	1200
Պօրօտինօ	1284	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնթէվիտէօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1718	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տէնամօ	504	Իտալօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրքօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էգրօ	2464	Իտանօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնէկօ	4038	Թորքիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրադօ	1481	Քիլէօ	1033	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլոմպօ	2307	Օթէլլօ	1687	Վասկօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1823	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրաքօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Ռիալթօ	2223	Վօլթուրնօ	2596
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչեսքօ	4582	Լէրանտօ	2272	Րինո	1663	Ուէստօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Ռօմէօ	1789		

Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Մուրիլլօ շոգենաւը. նաւապետ Ճօնստըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ ք ամսոյս 17ին. պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ԲԻՁՕ
Թիւ 17—18, Պիւյիւք Միւմէթ խան, Ղալաթիա

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Սկիւտար		Սկիւտարէն Պէշիկթաշ		Պէշիկթաշէն Սկիւտար	
Ժ. Վ.		Ժ. Վ.		Ժ. Վ.		Ժ. Վ.	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		— —		— —	
— —		— —		1 50		2 —	
2 —		2 50		2 35		2 45	Գուզկ.
2 45		3 25	Իսկ. Գուզկ.	3 50		4 —	
3 30		3 50		5 —		5 10	
4 —		4 30	Իսկ. Գուզկ.	5 45		6 27	
4 40		5 30		6 30		7 —	
5 20		6 15	Պէշիկթաշ	7 15		7 50	
5 45	Պէշիկթաշ	6 50	»	8 20		8 35	
6 30	»	7 40	»	8 50		9 —	
7 15	»	8 25		10 —	Գապթ. Պէշկ.	10 15	
8 —		9 —		10 40	» »	10 50	
8 45	Պէշիկթաշ	9 40		11 40		11 50	
9 30		10 10	Գուզկ.	12 5		12 10	
10 10	Պէշիկ. Գապթ.	10 40	»				
10 30	Գուզկունճուք	11 —					
10 55	»	11 25	Գուզկ.				
11 15		11 45					
12 —		12 5					

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 11 23 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 12 24 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 13,25 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 13/25 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 14 26 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 5

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար. Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարաւինի վրայ։ Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ, Պորտօ, Մէտիթէրանէ և Սեւ Ծովի [illegible]

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ռամսէս	3000	Թիպա	2500
Ամասիս	3000	Նէքթա	2400
Թէպայըր	3000	Օսայրիս	2250
Քէոփս	3000	Թէպա	2250
Ֆարաօ	3000	Մեֆիս	2000
Տամիէթ	3000	Կարնաք	1500
Թարգօմիա	2500	Փիլէ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուինթօլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվըրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՓԵԱՆ